

Senatas svarsto naują DP įstatymą

Washingtonas (L.). „The Voice of USA“ pranešė, kad senato teisių komisija priėmė įstatymo projektą, kuriuo iki 1951 m. birželio 31 d. numatoma į JAV įsileisti 320.000 DP.

Kadangi įstatymo projektą jau priėmė atstovų rūmai, dabar jį telieka priimti senato pilnačiai.

Kaip žinia, padidintoje kvotoje 5.000 vietų būtų skiriama našlaičiams, 4.000 Sanchezaus pabėgėliams, 18.000 buv. lenkų Anderso armijos kariams, gyv. Britanijoje ir 15.000 pabėgėliams, atvykusiems į Va-

karų Vokietiją, Austriją ir Italiją po 1946 m. sausio 1 d. 50% procentų kvotos būtų skiriama asmenims, kurie tarp 1939 m. rugsėjo 1 d. ir 1949 m. sausio 1 d. atvyko į šrių, esančių ne Italijoje ar Vakarų Vokietijoje bei Austrijoje. Pirmenybės pabaltiečiams ir ūkininkams naujo įstatymo projektas nenumato. Šitie nuostatai yra nustatyti jau atstovų rūmų priimtam įstatymo projekte. Ar senato teisių komisija padarė kokių pakeitimų, žinių tuo tarpu neturime. (Plačiau apie atstovų rūmų priimtą projektą rašėme LIETUVIO 10 Nr. 1949. 8. 24.)

Derybos ar nauja Berlyno blokada?

Berlynas (L.). Amerikiečiai pereitos savaitės antradienį sekvestravo jų sektoriuje esančius tuščius sovietų zonos geležinkelio direkijos rūmus, kad ten esančių paraipų pagalba palengvinus būtų krizė. Sovietai ir tai atsakė Berlyno miesto geležinkelio (S-Bahno) varžymais ir smarkesne kontrole zonos pasienyje, dėl ko Helmstete susidare ilgos nepraleistų sunkvežimių kolonos. Šeštadienį amerikiečių komendantas gen. maj. Tayloras įsakė sekvestravimą. Vienas komendantūros informatorius paaiškino, kad sekvestras buvo uždėtas be komendantų žinios. Vakarinio Berlyno spauda Tayloro įsakymą, kurį jis davęs Washingtono pavadinimu, apgailestauja. Girdi, jis tik padrašinias sovietus. Ir iš tikrųjų, nors S-Bahno susisiekimas ir įėjo į normalės vežės, sovietai pasienyje tebeklaido susiekimui.

Tas amerikiečių nusileidimas sustiprino gaudus, kad amerikiečiai mielai norėtų susitarti dėl Berlyno, kurio išlaikymas jiems ilgainiui pradeda nusibosti. Žinomas amerikiečių žurnalistas Curats Riessas išvaduoja, kad „greitojo traukinio sparta artinamės prie naujo Müncheno“. Situacija esanti dabar

Kalbos apie Saarą tęsiasi

Paryžius (L.). Saaro krašto vyriausybė bijodama sustiprintos vokiečių propagandos už Saaro krašto grąžinimą, Vokietijai paskelbė specialią įstatymą demokratinėi tvarkai patikrinti. Juo numatomos baudmės už tokią propagandą. Aplamai imant, kaip konstantavo Saaro kraštą aplankę žurnalistai, Saaro krašto gyventojai ginčū dėl jų likimo mažai tesidomi. Visos Vokietijos reikalams ministras Kaiseris paskelbė, kad Saaro kraštas turimūti įjungtas į Vakarų Vokietijos federaciją, kaip 12 kraštus, tačiau kancleris Adenaueris pareiškė, kad Kaiseris paskelbė tik savo, bet ne vyriausybės nuomonę. Kanclerio Adenauerio nuolaidus tonas, kaip konstantuoja BBC komentatorius L. Frazeris, prisidėjo prie įtemptos nuotaikos sušvelnimo.

* CIO/JAV profesinių sąjungų konfederacija (iteikė JAV senatui reikalavimą prisidėti prie genocido konvencijos. Memorandum nurodoma, kad sovietai Katyne nužudė 15.000 lenkų karininkų ir savo koncentracijos stovyklose laiko mažaisiais 11 milijonų žmonių.

Riaušės Indonezijoje

AVANTIŪRISTAS SU PRIVATINE ARMIJA UŽIMA VAK. JAVOS SOSTINĘ

Bandungas (L.). Dar ne keturių savaičių amžius neturinti Jungtinių Indonezijos Valstybių respublika pergryvena pirmą rimtą krizę. Buv. olandų Indonezijos armijos kapitonas R. B. Westerlingas sausio 23 d. ankstyvą rytą su savo „privatine armija“ įsiveržė į Vakarų Javos sostinę Bantungą. Ši „privatinė armija“, susidedanti iš 600 gerai ginkluotų karių, sutikdama gana menką Indonezijos sargybių dalinį pasipriešinimą, užėmė Indonezijos kariuomenės štabą ir eilę kitų pastatų, jų tarpe ir telefonų centrą.

Olandų kariniai daliniai, kurie pagal Haagos-Indonezijos sutartį turi laikytis kareivinės, išstatė sargybas prie tvorų ties savo barakais, tačiau Westerlingas jų neužkabino.

Westerlingas sausio pradžioje centrinei Indonezijos vyriausybei iteikė ultimatumą, reikalavdamas jo „privatinę armiją“ pripažinti reguliaria kariuomene. Jo nuomone, Indonezijos kariuomenė esanti persilpna išlaikyti tvarką Vakarų Javoje. Jo „armijos“ dydis siekia 20.000 vyrų.

Westerlingas yra garsus avantiūristas. Karo metu jis lankė britų karo mokyklą,

pavojiingesnė, kaip tik dėl to, kad ji yra rami, nes niekas nešneka apie karą. Tačiau nesą jokio abejotimo, jei iš tikrųjų būtų prieita prie naujo „Müncheno“, tai yra susitarimo nuolaidų kaina, tas susitarimas nebūsiąs ilgas.

* Würzburgo prisiekusių teismas pradėjo svarstyti SD pareigūnų M. Weisso ir A. Heringo bylą. Abu pareigūnai yra atsakingi už žydų žudynes Vilniuje. Lenkijos prašymas kaltinamuosius jai išduoti buvo amerikiečių įstaigų atmetas. Tai pirmoji karo nusikaltėlių byla vokiečių teisme.

Maocetungas ruošiasi „laisvinti“ Tibetą

Hongkongas. (UP). Kaip Pekingo radijas pranešė, komunistų armijos po sunkaus 1500 km žygio per apsnigtas Himalajų pereinąs ir Gobi dykumą pasiekė Khotaną, esantį 60 km astu nuo Tibeto sienos.

Zygis prasidėjo prieš mėnesį iš Tungvančio (šiaur. Kansu provincijos dalies), ir kasdien, nežiūrint labai sunkių sąlygų, buvo nuvažiuojama po 50 km. Pekingo radijas pranešė, kad kurių priežasčių žygis buvo atliktas.

Tačiau raudonosios Kinijos užs. reik. ministerija penktadienį paskelbė pareiškimą, kuriame Tibetas laikomas integraline Kinijos liaudies respublikos dalimi.

Drauge su pranešimu apie žygi į Tibeto pasienį Pekingo radijas paskelbė, kad Pekinge įvyko „Tibeto intelektualų ir demokratų“ konferencija, kurioje buvo kalbama „apie imperialistų samokslą užplūti Tibetą“. Komunistų kariuomenės vadas Čutė dalyvavo susirinkime ir pareiškė, kad Kinijos „liaudies vyriausybė“ numatanti „netrukus įvykdyti Tibeto išvadavimą“.

* Kinijos komunistų partija gruodžio 31 d. paskelbė komunikatą, kuriame pareiškama, kad 1950 metais vienu iš svarbiausių kinų „liaudies išlaisvinimo armijos“ uždavinių bus, be Formozos ir Hainano salų, „išlaisvinti“ ir Tibeto kraštą. Jau ir anksčiau, būtent, minint spalio revoliucijos 32 m. sukaktį, Kinijos komunistų vadas Liušaoči per radiją užtikrino, kad Tibetas „netolimoje ateityje bus išlaisvintas“.

Dabar, po dramatiško Kinijos komunistų žygio, Tibetas — ši nepaprastai savotiška ir paslaptinga valstybė, esanti tarp Kinijos Sinkiangio ir Indijos-Pakistano, apsupta aukščiausiais pasaulyje kalnais, atsidūrė didžia-

kurios mokiniai save vadindavo „silent killers“. Vėliau su desantų daliniais buvo išlaipintas Olandijoje. Pasibaigus karui Europoje, Westerlingas vėl šoko su parašutu, tik šį kartą į Sumatras, kur veikė prieš japonus. 1948 m. žiemą įstojo į olandų kariuomenę ir pradėjo, kaip jis sako, 1949 m. vasarį organizuoti „privatinę armiją“, kuri pagal seną Javos legendą pavadinta „šventojo karaliaus armija“. Ši legenda sako, kad vieną dieną ateisias Mesijas, kuris padarysiąs nuostabių dalykų. Šiuo mesiju buv. olandų karininkas vadina save.

Indonezijos stebėtojai mano, kad Westerlingo „privatinę armiją“ remiąs ekstremistinis „Darul-Islam“ sąjūdis, kuris siekia Javoje įkurti mahometonų valstybę.

* Paskutinėmis žiniomis Westerlingas iš Bandungo pasitraukė į tūlą mažesnę Javos miestelį. Drauge su juo pabėgo 300 olandų karių. Nors Olandijos vyriausybė Westerlingo akciją griežtai pasmerkė, tačiau Indonezijos vyriausybė apkaltino Haagą, kad netiesiogiai tą akciją rėmusi, neįsakydama olandų daliniams pradėti kovos veiksmus

Šią savaitę

* Agence d'Athènes praneša, kad perėitą šeštadienį Salonikuose įvyko paskutiniųjų dviejų britų kariuomenės batalijonų, kurie dar buvo Graikijoje, atsiveikimo paradas. Šiuo metu Graikijoje britų kariuomenės jau nebėra.

* De Gasperi sudarė naują koalicinę Italijos vyriausybę, į kurią įeina krikščionys demokratai, dešinieji socialistai ir respublikininkai. Liberalai, kurie dalyvavo perėjime de Gasperi kabinete, šį kartą į vyriausybę atsiskakė įeiti.

* Šeštadienio popietę Maskvos didžiajame teatre įvyko iškilmingas Lenino 26. mirties metinių minėjimas, kuriame dalyvavo ir Stalinas. Kartu su Stalinu sėdėjo visi politbiuro nariai. Geriausias vietas turėjo Molotovas ir Malenkovas. Iškilnių kalbą laikė PRAVDOS redaktorius Pospelovas, kuris nors ir pavadino maršalą Montgomery „kruvinu kanibalu“, bet vis dėlto nurodė, kad kapitalistinės ir komunistinės sistemos gali išsistekti vienoje žemėje.

* Čekoslovakijoje suimta 150 katalikų kunigų, kurie atsiskakė prisiekti ištikimybę vyriausybei. Vyskupai prisiekti nebuvo verčiami.

* Ačesonas pareiškė, kad Formozoje esą tautinės Kinijos vyriausybės likučiai turėtų ir toliau gauti ūkinės pagalbos.

* Vakarų Vokietijoje šiuo metu yra 1.783.000 bedarbiai.

Ginčas dėl super-atominės bombos

Washingtonas (I). Čia ir toliau smarkiai diskutuojama dėl vandenilio atominės bombos (žiūr. LIETUVIO 3 Nr.). Pirmosios atominės bombos konstruktorius profesorius Oppenheimeris ilgame memorandume pasisakė prieš tokią bombą. Vienas tautinės saugumo tarybos narys pareiškė, jog tokia bomba prieštarautų JAV pasirašytai konvencijai prieš genocidą. Juk tas ginklas gali sunaikinti ištisas tautines grupes.

Teigiama, kad ir sovietai gali pasigaminti tokias bombas.

Nurodoma, kad jau 1946 m. viena sovietų žinioje esanti Austrijos knygų leidykla išleido populiarią knygėlę apie atominę energiją, kurioje išdėstyti ir vandenilio bombos

principai. Rusijoje esą vokiečių mokslininkai apie tokios bombos gamybą žino gal būt daugiau negu amerikiečiai, nes jie jau anksčiau suko galvą dėl tokios bombos, tuo tarpu amerikiečiai visą energiją sukcentravo į uraną.

Vandenilio bomba sprogtas ne taip, kaip urano ar plutonio, skylančioms, bet priešingai, keliems, greičiausiai, keturiems vandenilio atomams pavirstant vienu heliumo atomu. Vandenilis, kaip žinia, yra lengviausias žinomų natūralių elementų. Jo atomų suliejimas yra sauleje vykstantis proceso pamėgdžiojimas. Sauleje vyksta nuolatinių vandenilio eksplozijų, kurių dėka saulė neatšala. Tos eksplozijos ir yra energijos šaltinis, kuris išlaiko mūsų planetoje gyvybę. Kilogramas vandenilio pavirstas į heliumą, duoda maždaug 200 milijonų kilovatų val. energiją, kas lygu 160.000 tonų dinamito (TNT) sprogmio jėgai.

Saulėje sprogmiai vyksta 20 milijonų laisvųjų karštyje. Per urano bombos sprogmį ir susidaro toks karštis, todėl toji bomba lyg ir bus degtuvas galingsienė vandenilio bombai. Zaliava vandenilio bombai yra vadinamas „sunkusis vanduo“ savo laiku gamintas Norvegijoje (vokiečių okupacijos metu). . . . o anglai galvoja apie bakterinę bombą.

Londonas (I). Vieno laikraštiniuko dėmesį neseniai atkreipė lėktuvas, į Angliją atgabėjęs 100 beždžionių. Tos beždžionės kaž kur dingusios. Vėliau paaiškėjo, kad jos nugabentos į ginklavimo ministerijos žinioje esančias Salisburi dykumas, kur vykdomi eksperimentai su bakterijomis. Kalbama, kad britai ruošia bakterinę bombą.

* JAV užsienio reikalų ministras Ačesonas oficialiai patvirtino, ką mes jau buvome pranešę prieš dvi savaites, kad JAV užsienio reikalų ministerija nutarė, jog JT nutarimas iš Madrido atšaukti diplomatinį misijų galvas buvo klaida, kurią reikėtų atšaukti.

Nuteistas Rooseveltto patarėjas

New Yorkas (L.). Pereitą šeštadienį New Yorko apygardos teismo prisiekusieji posėdininkai pripažino kaltu du kartus davus melagingą priesaiką buv. aukštą užsienio reikalų ministerijos valdininką Alger Hissą. Trečiadienį teismas paskyrė jam ir bausmę — 5 metus kalėjimo.

* Alger Hissas buvo prezidento Rooseveltto patarėjas Jaltos konferencijoje. Kadangi tuo laiku buvęs užsienio reikalų ministras Edw. Stettinius jr. Europos reikaluose buvo visiškai profanas, Lenkijos ir beveik visos Rytų Europos likimą iš dalies nulėmė referavimas Rooseveltui.

1948 m., buvęs komunistas, o dabar savitraščio „Time“ vienas iš redaktorių Whittaker Chambers pareiškė priešamerikinei veiklai tirti komisijai, kad Hissas nuo 1931 iki 1938 m. teikė įvairias svarbias žinias komunistų špiuno organizacijai, kurios dalyvis buvęs jis, Chambers. Hissas tuos teigimus paneigė ir prisiekė niekad nebuvo komunistas ir nepažįstas Chamberso. Hissą užtoje aukštą užsienio reikalų ministerijos pareigūnai. Net pats prezidentas Trumanas buvo pasipiktinęs be reikalo keliama „raudonoja isterika“. Tačiau vėliau Chambersas pateikė kompromituojančių Hissą dokumentų. Jis buvo patrauktas teisman už melagingą priesaiką. Pirmą kartą byla svarstant — 1946 birželio mėn., prisiekusieji negalėjo susitarti. Antrą kartą byla svarstant, pradėta spalio 10 d., prokurorui Thomui Murphy pasisėkė prisiekusieji įtikinti, kad Hissas vedė dviviečių gyvenimą. (Plačiau apie šia bylą pranešime kitame numerįje).

Ar turės ieškoti prieglaudus komunistinėje Kinijoje? I šiuos klausimus orakulas negalėjo atsakyti. Bet šiandien aišku, kad Tibeto problema pasidarė aktuali, kad kraštas tapo pasaulinės politikos objektu, kad jis jau nebegali hermetiškai užsidaryti, kad jo likimas yra visiškai neiškus.

Britų konservatorių programa

Winstonas Churchillis, pradėdamas konservatorių partijos priešrinkiminę kampaniją, pareiškė, kad beveik visa Europa, išskyrus Skandinaviją atsigrižo nuo socializmo, nes jis mažiausiai atsparus komunistui. Konservatorių partijos programa numato nevykdyti naujų suvalstybinimų, tačiau palikti iki šiol įvestą socialinio draudimo sistemą bei nemokama gydymą. Konservatoriai žada panaikinti primokėjimus maisto produktams, bet už padidinti rentas ir šeimoms priedus mažai uždirbantiems. Užsienio politikoje konservatoriai sieks taikos ir sau-

gumo, glaudžiai bendradarbiaudami su kitomis britų tautų šeimoms valstybėmis, JAV ir Vakarų Europa.

* JAV žemės ūkio ministerija siūlo pirkti 100 svarų (45 kg) bulvių už vieną centą. Pati ministerija gamintojams už tokią kiekį mokėjo po 2 dolerius 10 centų. Kartu pigiomis kainomis siūloma pirkti kiaušinių ir pieno miltelių bei kitus produktus. Nors ir ne visi siūlomi produktai bus praktiškai dovanojami, kaip bulves, tačiau ir jie siūlomi eksportininkams žymiai mažesne už rinkos kainą.

Sis tas is Laisvųjų Žurnalistų Federacijos kongreso darbu

1949 m. GRUODŽIO 9—11 d. d. LODONE

Lietuviškoji jaunimo individualybė iševijoję

Dar niekad mūsų jaunimas lietuviškuoju požiūriu negyveno tokiaime sąlygų įvairume, kaip iševijoję. Dar niekad jis nebuvo tokiaime dideliame pavojuje prarasti savo lietuvišką individualybę.

Kur gi dabar nerasi jauno lietuvi, lietuviškas, keliaudamas per penkis pasaulio kontinentus! Jį rasi dirbantį įvairiausius darbus, susitinkantį su įvairiausiais žmonėmis, pažįstantį neįprastą gyvenimą.

Lietuvoje, lietuviškai susitvarkiusiam gyvenime, mes rūpinamės ir sielodavomės būsimomis savo krašto kartomis ir saugodavom savo jaunimą nuo bet kokio pikto, mokydami tėvus, kritikuodami mokyklas, stebėdami jaunimo organizacijas ir norėdami visą jauno žmogaus gyvenimą apkreipti taip, kad noromis nenoromis jis būtų lėtas ir išaugtų pilnutiniu žmogumi ir geru lietuviu.

O dabar? Ką veikti dabar, kada jaunas lietuvis dažniausiai nebeturį šeimos, mokyklos, kada jo poelgių niekas nekontroluoja. Kada jis nebeturį įprastos savo tėvynės aplinkos ir yra paliktas tik atsitiktinėms svetimo gyvenimo įtakoms.

Nuo pat mažų dienų žmogus yra aktyviai auklėjamas tiesioginių auklėtojų ir pasyviai visos jį supančios aplinkos.

Rūpestingas auklėjimas reikalauja, kad jauno žmogaus ir aplinka būtų galimai geresniau sutvarkyta, paruošta. O iševijoję jauno žmogus negalėjęs ištraukti iš tos, jam įprastos aplinkos ir palieka pasyviai auklėti naujo krašto atsitiktinei aplinkai.

Kaip gi padaryti, kad šita svetima aplinka jauno lietuviu nepaverstų tautiniu nesupratėliu giliausia to žodžio prasme. Kaip padaryti, kad mūsų jaunimas nenustotų savo lietuviškos individualybės, per skubiai ir per įtrūptai atsiliepdamas įvairios rūsies naujūnams.

Svetimame krašte jaunas emigrantas dar nepajėgia suprasti gilią ir esminę to krašto kultūrą. Jį supanti aplinka pigi, dažniausiai menkavertė. Jis greitai išmoksta svetimos kalbos žargono, bet neišmoksta kalbos. Lygiai greitai pasiduoda pigiems naujo gyvenimo efektams, nepažindamas to naujo gyvenimo esmės. Jam yra svetimi to krašto orijai papročiai, jis yra nustumtas nuo svetimo pasaulio ir yra paliktas gyvenimo atsitiktinumams.

O niekas taip nėra jautrus ir naujais įspūdziais pasiimtas, kaip jaunas žmogus. Kur tad jam ieškoti moralinio atsparumo ir dvasinės tvirtybės?

Tas instinktas priverčia politinius emigrantus kurti tautinės bendruomenės. Svetimos kultūros įsigijimas yra eilės kartų gyvenimo reiškinys. Tai nėra staigus dalykas. Dėl to yra pavojaus prarasti turėtąją kultūrą ir neišgyti nieko.

Tam ir yra tautinės bendruomenės, kad mes per greit savęs neprarastume. Ta prasme jaunas žmogus yra dar didesniame pavojuje. Jo dar neužbaigta formuotis asmenybė greičiau gali netekti turėtosios individualybės.

Todėl nepaprastai svarbu, kad mūsų jaunimas glaudžiai bendradarbiautų su lietuviškais bendruomenėmis ir kad lietuviškos bendruomenės skirtų daugiau laiko bei susirūpinimo mūsų jaunimui.

Jaunimo organizacijų steigimas, specialios spaudos jaunimui organizavimas, lietuviškų mokyklų steigimas bei specialių paskaitų ruošimas yra sveikintini ir būtini dalykai mūsų iševijojus gyvenime.

Zinoma kodėl ir kuriose sąlygose šimtai tūkstančių įvairių tautybių piliečių įvairiausiais legaliais ir nelegaliais keliais pasitraukė šiapus geležinės uždangos. Savo kraštus sąmoningai apleidusių pabėgėlių tarpe yra šimtai žurnalistų ir rašytojų. Gyvendami šiapus komunistų valdžios ir jų slaptosios policijos ribų jie yra geriausiai kvalifikuoti savo tėvynių nuomone laisvai reikšti. Suradę tremtyje vieni kitus ir atgaivinę savo tautines profesines sąjungas visų pavergtųjų kraštų žurnalistai glaudesniai bendradarbiavimui kovoje dėl savo kraštų laisvės patikrinti, susijungę į platesnes organizacijas Paryžiuje, Londone, Vokietijoje, kiek vėliau Belgijoje, Švedijoje, gal neužilgo ir Amerikoje. Per pirmąjį 1948 m. lapkričio mėn. kongresą Paryžiuje, albanų, gudų, bulgarų, čekų, estų, kroatų, latvių, lenkų, lietuvių, rumunų, serbų, slovakų, slovenų, ukrainiečių žurnalistai įsteigė Rytų ir Centrinės Europos ir Balkanų ir Pabaltijo kraštų laisvųjų žurnalistų Federaciją. (Tuo klausimu platesnis straipsnis yra tilpęs „Mūsų Kelio“ 73 nr. 1948 m. gruodžio 15 d. : Laisvosios spaudos žurnalistų sąjungai įsikūrus.)

Pagrindiniai Federacijos tikslai pagal priimtą statutą yra: priešintis visoms totalitarinėms doktrinoms, kurios prievartauja pagrindines tautų ir žmonių laisves; tradiciniams „tiesos“, „padorumo“, „laisvės“ ir „demokratijos“ idėjoms bei sąvokoms grąžinti jų tikrąją prasmę individų ir tautų santykiuose; ginti Federacijos narių teises ir profesinius reikalus ir organizuoti savitarpį šelpimąsi. Kitas svarbus Federacijos uždavinys yra atstovauti savo kraštų laisvą nuomonę laisvame vakarų pasaulyje.

Federacija turi savo vykdomuosius organus, kurių svarbiausias, nustatęs pagrindines darbo gaires ir sprendžias visus klausimus, liečiančius statutą ir organizaciją bei pagrindus yra **metinis Kongresas**. Antrasis iš eilės kongresas Londone buvo suruoštas ne vien Federacijos metinei veiklai aptarti, savitarpio saitams sustiprinti ir ateities sumanymams išryškinti, bet ir galimai plačiau paimti.

Bet pats jaunimas! Mes norime, kad lietuviškas jaunimas iševijoję ugningai atsilieptų tam judėjimui. Mes norime, kad jis suprastų, jog atitrūkęs nuo lietuviškos bendruomenės, jis atitrūks ir nuo savo tautos, neteks moralinio atsparumo.

Dėl to nuo paties jaunimo priklauso jo tolimesnės auklėjimas. Jau dabar tik jis pats yra savo tobulės asmenybės ir gal savo laimės lėmėjas. Jam derėtų daug daugiau susirūpinti pačiu savimi, atkreipti savo dėmesį į save ir daug galvoti, kad atrastų teisingą gyvenimo kelią iševijoję.

Keidaisė jauni lietuviai buvo siunčiami į užsienio studijuoti, specialybių įsigyti. Lietuvių iševijoję visais laikais ir dabar savo jaunimą leidžia plataus gyvenimo pažinti.

Koks jis taps tas mūsų jaunimas, ko jis išmok, kaip tvarkys savo gyvenimo kasdienybę — nuo jo paties priklauso. Ar jis per greit praras turėtąją individualybę, ar jis, nežiūrint jokių sąlygų, sugebės ją praturtinti?

Tai klausimai, kurie turėtų rūpėti kiekvienam jaunuoliui, jaunuolei iševijoję.

A. Augustinavičienė
Clevelandas

formuoti laisvąjį pasaulį apie įvairius pavergimo aspektus anapus uždangos.

Kongreso darbo programa buvo sudaryta sumaniai ir turėjo tikslą tą pasaulį įtikinti, kad laisvųjų žurnalistų organizacija gina ne vien savų kraštų politines nepriklausomybes, laisvos spaudos ir nuomonės teisę, bendrai visų politinių laisvųjų teisę, bet ir dar kartą pakartoti tą neginėtą tiesą, kad taika yra nedaloma, kad jai negali pilnai naudotis Europos gyventojų dalis, kol kitą dalį vyrauja totalitarinis visų laisvųjų prievartavimas, kur viena neskaityta politinė grupė smurtu pasiglemžus valdžią valdo milijonus žmonių prieš jų valią, panaudodama negirdėtą terora, slaptąją policiją, koncentracijos stovyklas, kalinius, žudynes, masines deportacijas ir Rusijos gilumą. Tokiomis, tremties pasauliui taip aiškiais tiesomis, turi persiimti ir tirštesnes vakarų visuomenės masės. Panašiam informaciniam uždaviniui ir buvo skirtas masinis mitingas vienoje didžiausių Londono salių. Kongreso išvakarėse, organizatoriai, t. y. Federacijos Vykdomasis Komitetas mitingą pavadino „Rytų Europos dabartis ir ateitis“. Dabartį apibūdino pakviesti iš Federacijos narių tarpo „ekspertai“ pavaizduodami būdingesnes pavergtųjų kraštų problemas. Įvairiais klausimais kalbėjo iš anksto įspėti ir pasirengę lietuvių, slovakų, lenkų, ukrainiečių, vengrų, bulgarų, rumunų tautybių atstovai. P. Bajoriūnas, Londone lietuvių draugijos pirmininkas padarė gana įspūdingą pranešimą apie genocidą (tauta-žudystę), ilgiau pakalbėdamas apie deportacijas ir gal kiek per trumpai apie kitus genocido aspektus. Vis jau tęmtų pastebėti, kad tokiuose pranešimuose vertėtų vengti nepatikinamų statistikos duomenų ir neišleisti iš akių, kad skaičių perdėjimas išpūdi sumąžina: esą nužudyta ir deportuota apie milijonas lietuvių! Kas suskaitė, kas tuos skaičius patiekė? Kas ir kaip patikrino? Tokiais, be abejojimo perdėtais skaičiais mes silpninam kitus mūsų teigimus ir rizikuojam paversti juos „informaciniais dokumentais“.

Mitingo organizatoriai nesitenkino vien šiandienines padėties anapus uždangos pavaizdavimui. Jiems rūpėjo išskirti ir kaikiurias ateities idėjas ir padėties pagėrimo perspektivas. Ar dabartinėje tragikoje Europos būklėje yra pakitėjimo galimybių? Kas ir kuriuo būdu gali ar galėtų pašalinti geležinę uždangą ir grąžinti tautoms jų laisvę? Atsakymą į tuos klausimus esą turime ieškoti ir jų rasime tik primindami tam tikrus būsimos Europos politinius principus: Europa negalėsianti toliau gyventi pasidalinusi ir dviejų priešingų stovyklų, skirtingas savo ekonominę struktūrą ir politinę ideologiją. Ji negalėsianti susijungti kol sovietų totalitarinė doktrina ir jų imperializmas nebus nustumtas nuo Europos sienų.

Tokiomis labai svarbiomis bet slidžiomis težėmis panagrinioti buvo pakviesti žymūs kalbėtojai anglai, parlamento narys kapitonas Blackburn ir majoras Beddington — Behrens, Europos Sąjūdžio (European Movement) žymus veikėjas. Savame suprantama, kad ir jie, „sprendimų“ pasiūlyti negalėjo, bet tenkinosi bendrais ners ir labai gražiais ir kilniais pareiškimais: pagrindinis Europos Sąjūdžio uždavinys esą išryškintas tokia konstrukcine politika, kurioje rastu sau viltį ir anapus uždangos esančios tautos. Kada tos sritys išsivaduos iš totalitarinės prispaudos,

pasidariusią tuštumą esą reikės užpildyti ne grąžinant ten 1939 m. režimą, bet kuriant naują santvarką, kurią tų sričių tautos įgyvendins laisvųjų vakarų tautų padedamos. Prieš išlaisvintą Rytų Europą, laisvu noru įsidėjusią su vakarais, atsisveriančios naujos ekonominės pažangos ir politinio saugumo galimybės, kurių politiniai susiskaldžiusi Europa iki šiam laikui nežinojusi. Šiuo momentu, kada viskas, rodo, yra prarasta ir kada ištisi kraštais kenčia žiaurios tironijos junga, tokių kaip šiame kongrese susirinkusių žmonių pareiga esanti netik aukštai laikyti vilties ir ateitimi pasitikėjimo žibinta, bet ir aktینگai prisidėti prie konstruktyvinių ateities planų išdirbimo, kurie būsią reikalingi išlaisvinimo valandai išmušus.

Kongresą atidarė Vykdomojo Komiteto pirmininkas p. B. Wierzbianski. (Be visų tautų politinių vadovybių atstovų atidaryme dalyvavo britų ir Amerikos spaudos atstovai, kurių tarpe tarė sveikinimo žodį Harry Martin, Amerikos laikraštinių sąjūdžių pirmininkas r p. Molcolm - Muggerdge, žymus „Daily Telegraph“ žurnalistas, abu jie pabrėžė vakarų Europos žurnalistų solidarumą su Federacijos užsibrėžtais uždaviniais. Iš kitų kalbėtojų paminėtinos Europinio Sąjūdžio Veikėjas p. Harold Buttler užakcentavęs to sąjūdžio pagrindus: Naujoji Europa kuriasi žmogaus teisių Konvencijos pagrindais; dabar visos Europos tautos susijungusios yra opozicijoje totalitarinė žmonių bendruomenės koncepcijai, bet naujos Europos turinys nebus pilnas kol ji neapims visos, t. y. vakarų ir rytų Europos.

Po sveikinimų ir kalbų bei po mandatų patikrinimo komisijos pranešimo kongresas išsirinko prezidiumą iš pirmininko p. Popiernik (slovakas), dviejų vice-pirmininkų ir dviejų sekretorių. Pirmuoju vice-pirmininku ukrainiečių delegacijos siūlymu buvo išrinktas lietuvis (p. I. Laskoronskis), kuris pirmininkavo Kongreses pakaitomis su p. Popiernik. Priėmęs dienotvarkę, kongresas išrinko keturius darbo komitetus ir patvirtino tokią jų darbotvarkę:

- 1. Profesinio ir Selpimosi Komiteto:** tarptautinė emigrantų-inteligentų šelpimo programa; žurnalistinės profesijos apibūdinimas; žurnalistų tarptautinis sąjūdis; laisvųjų žurnalistų prievolės savom tautom; federacijos spaudos veikla.
  - 2. Spaudos ir žmogaus teisių komiteto:** spaudos laisvę Jungtinių Tautų organizacijoje; spauda už geležinės uždangos; žmogaus teisių gynimo metodai; atsisaukimas į pavergtąsias tautas.
  - 3. Politinio Komiteto:** Jungtinės Europos problema; rytų Europos tautų bendradarbiavimas; atsisaukimas į laisvasias tautas.
  - 4. Tarptautinių santykių komiteto:** U. N. E. S. C. O. tarptautinis spaudos institutas; kultūrinė UNESCO veikla; konsultatyvinė veikla Jungtinių Tautų organizacijoje ir UNESCO; emigrantų padėtis ir Europos pasą klausimas!
- Iš Vykdomojo Komiteto pirmininko ir Generalinio sekretoriaus pranešimų apie praeitį metų Federacijos veiklą pažymėtini šie svarbesnieji momentai: — Ryšiams su federacijos nariais ir su kitomis organizacijomis palaikyti. Vykdomasis komitetas leido neperiadinį biuletinį siuntinėdamas jį ir Federacijos pažangą suinteresuotiems asmenims. — Spaudos pavergimo klausimus svarstyti Federacijos valdyba stengėsi pateikti medžiagą

gos Jungtinių Tautų organams — ūkinės ir socialinei Tarybai ir spaudos bei informacijų laisvės pakomise. Ji taip jau dėjo pastangas pasidaryti patariamuoju organu tiek prie UNESCO;

— Federacijos atstovai bei stebėtojai dalyvavo tarptautinėse suėgose, kaip pavyzdžiui: Jungtinių Tautų ne vyriausybių organizacijų konferencijoje (Zenevoj); liberalų leidėjų bei redaktorių kongrese (Deauvily);

— Turėta kontaktų su demokratinių vyriausybių atstovais ir su demokratinių kraštų spaudos ir radijo-informacijų sąjungomis. Buvo daryta praktiškų žygių įsteigti centrai gaunamos iš anapus uždangos žinioms rinkti, įvykiams aiškinti ir suinteresuotoms įstaigoms teikti.

— Narių šelpimo tikslais yra užmegstas ir palaikomas kontaktas su IRO ir su kitomis šelpimo istaigomis.

Svarbesnieji Federacijai uždaviniai ir darbu programa 1950 metams bus: a) įvykdyti antrojo kongreso nutarimus, išreikštus jau paminėtų keturių komitetų darbuose ir rezoliucijoje (apie tų komitetų darbus vertėtų pateikti informaciją); b) daryti pastangas leisti platesnį informacinį biuletinį anglų ir gal prancūzų kalba apimanti ir atvaizduojanti visokeriopą veiklą tiek federacijos narių, tiek jų atstovaujimų tautinių bendruomenių; c) įgyvendinti glaudesni bendradarbiavimą su Europos ir užjūrio (ypač JAV) laisvųjų žurnalistų organizacijomis ir su laisvųjų kraštų žurnalistų profesionaliais sąjungomis, daranant pastangų įstoti į tarptautinę žurnalistų sąjungą.

Kongrese dalyvavo apie 200 įvairių tautybių asmenų. Be reziduojančių žurnalistų Anglijoje į kongresą atvyko kolegos iš Vokietijos, Prancūzijos, Belgijos, Švedijos, Lietuvių delegaciją (4 nariai, du pavaduotojai) sudarė Anglijos ir Prancūzijos lietuvių žurnalistų atstovai. Savitarpio pažintims sustiprinti ir santykiams suglaudinti organizatoriai buvo numatę eilę pobūvių ir pramogų iš užsienio atvykusių svečių garbei. Pažymėtini priėmimai Baltojo Aro lenkų klube, „Time and Tide“ and „The Tablet“, (Allied Circle), arbatėlė The Cektial European Club'e ir visa eilė privatus pobūdzių subūvimu. Idomus buvo atsilankymas į vieną didžiausių Londono dienraščių — Daily Telegraph. Be redakcijos saliu, spausdinimo mašinų ir darbo technikos, vizitatoriai čia turėjo progos susipažinti su moderniniu dienraščio milžiniška biblioteka, dokumentacijos rinkimu ir jos klasifikacija, žinių greitu panaudojimu ir bendrai su viskuo, kas yra būdinga didelio dienraščio eksploatacijai.

Parvžius **I. Laskoronskis**

„Genocidas“

VENTOS leidykla išleido K. Felėkio parašytą knygą anglų kalba „Genocide, Lithuania's threefold tragedy“. Siame 286 psl. leidinyje išsamiai nušviečiama lietuvių tautos tragedija trijų okupacijų bėgy ir pasipriešinimas okupantams 1940—1948 m. Placėsnj knygos aptarimą atidėdami ateičiai, lę rekomenduojame kaip tinkamą dovana lietuvių tautos draugams Vasario 16-sios šventinimo progą. Knyga gaunama Ventos leidykloje. (14a) Schw. Gmünd, Bismarckstr. 1.

Pulgis Andriusis

Copyright 1949 by Herbert Eisentraut. Tūbingen

Australizacijos stovykla

Tik apie pirmą valandą ryto, galutinai susiževojus iš krūvos lagaminus, neradusiems reikaujant, pajudėjo specialusis traukinys. Iš uosto rajono išsukę, pro langus matėme tiesias asfaltuotas gatveles su juokingai mažais, daugiausiai mediniais nameliukščiais, baltai nudažytais, dengtomis verandėlėmis, kurie buvo labiau panašūs į kioskus seno kuroto sode, negu į gyvenamus namus mūsų prasme. Viena gatvelė niekuo nesiskyrė nuo kitos, buvo tuščia visur, ir mes klausėme, kur gi tie iš laivo matyti dangoraižiai. Juos netrukus ir pamatėme, kai trumpam sustojom Melbourne centriniėje stotyje, kur iš žemės lyg balti grybai lindo daugiaaukščiai balti namų blokai. Gatvėse nebuvo judėjimo ir šviesų reklamai, atrodė, žaizaravo į tuščią erdvę nors tai buvo tik pirmą valandą ryto. Kiek pavaziavę kratomi, lyg plauktumei laivu, vėl lėkėme pro mažų namelių rikiutes, apšviestas elektros, ir taip iki, pagaliau, atsikratę priemiesčių, važiavome jau tamsiais, neįvelgeljamais laukais.

Ir čionai, po mėnesio pertraukos mus sukratė toks šaltis, kad motinos nebėžinojo ką bekloti ant vargingai sugulusių vaikų. Šią pirmą naktį Australijoje turėjo atgailėti visi klaidingų teorijų kūrėjai, kurie buvo įsitikinę, kad čia šilti drabužiai nereikalingi ir todėl ramia sažine juos „pramušę“ Bagnoli turgelyje arba išmėtę pro bortą Raudonojoje Jūroje. Traukinyje važiavo vaikai, tik ką atimti iš laivo liginės, apmuturiuoti pagaliau, skolintomis kėdromis, paltais ir švar-

niais lapais, apie kuriuos namie turėjom susidarę estetiškėse nuomone. Čia pat sugriuvo geografijos vadovėlių skelbta tiesa, jog tai yra aukščiausi pasulyje medžiai. Jie buvo žemesni už Tūbingeno planatus alėjose prie Neckaro. Kartais išdžiūve, kartais išdege, kartais kauptis, bet visur tiktai eukaliptai, eukaliptai, ir dar kartą eukaliptai. Ir lygumose ir kalvų pašlaitėse, bei jų viršūnėse — eukaliptai, eukaliptai. Žemę dengė aukšti, saulės išdeginai (neseniai čia buvo vasara) žolių stagarai, kur ganėsi avys ir juodi raguočiai užtvetuose žardžiuose, jeigu taip galima būtų pavadinti neapžvelgiamus laukus, apribotus spygliuotomis vielomis. Tuose plotuose nesimatė nė vienos išartos žemės pėdos. Kartkartėmis išdygdavo nuostabiai maža pirkelė su išsiskėtusiu lyg višta perkėslė stogu, iš po kur neadaug kas bematyti. Greta pirkelės-vėjo turbininiai malūneliai, skardiniai tankai lietaus vandeniui surinkti, kai kada dar viena kita skardos arba lenigalių būdelė — tai ir visa australo sodyba. Pernykštės žolės stagarai prieina langi pat namelių, kėsindamies užaugti langus ir duris, jeigu jie kartais neapsaugoti tvoros ar kitos žmogaus kliūtys. Bet dažniausiai ir mikroskopiniame darželyje želia tos pačios žolės, kaip ir visur aplinkui. Tik vienas kitas verkiantis gluosnis arba klevas pramuša žilus eukaliptus sodria žaluma. Gelžkelio stotelės taip pat prisiplojusios prie žemės su plačiais stogu bryliais, nors čionai akį ramina vėliai išklestėjusios gyvatvorės, krūmai, gėlės. Nors valdžia paprastai nemėgsta gamtos (ji neklauso popierinių polivarkiu), tačiau čionai atrodo, prie valdinių pastatų daugiau žalesių, negu prie privatinės sodybos. Ant žydinčių krūmų (besikeičią metų laikai čionai žiedams neturi įtakos) tvaskėjo voratinkliai išdrinkyta šalna, o iš raudonai žydra dangaus

pirma kartą naujojo žemę užtekėjo saulė. Geltonai ir taip agresingai, kad keletą sprindžių pakilus horizonto, mūsų traukiniui sustojus laukuose, taip emė kepinti, jog, išlipę į pievą, jau nepatikėjome patys, kad tik ką kalenome dantimis nuo šalčio. Tai buvo mūsų naktinės kelionės galas.

Sustojome dykumoje, aplinkui nebuvo jokio pastato, rymčioje spinduliuose žibėjo eukaliptų lapai, mirguliuoję apsilupinėjusios kamienų žievės, pulkais skraidė raudonai žalios papūgos, kvatojo kukaburos. Tiktai meksfaltuotas kelias, sukas į kalnelį, aplinkui sutrypta žolė iki raudono suskeldėjusio dirvožemio, už papūgas dar spalvingesni omnibusai bei sunkvežimiai, o taip pat vis pasitikti atėjusių žmonių būreliai buvo ženklas, kad mums ir pakauši neįvairys užnuodintos strėlės čiabuvis juodukas.

Saulė skaudžiai lindo į užmiegotas akis, perdaug radikaliai šildydama mūsų sustyruojus paslėsnius, kad mes net iš pirmo žvilgsnio manėme vis dar besapnuoja, išvydę, kaip pora vyrų, atėjusių mus pasitikti, pasikabinę ant lazdu, turėjo ilgas lyg vežiko botagus gyvates — rudas, juodas, negyvai išverstom akim, išrašinėtas šauniais marginiais. Kiti vaikiniai ant lazdu laikė prisikabinę virtines kralikų, apvarvėjusių krauju, žemyn nukarusiom galvom. Turėjo praėti tam tikras laikas, kol naujieji atvykėliai, o ypač atvykėlės, įsitikino, jog jos nesapnuoja, bet tvirtai stovi ant australinės žemės, jog šiandien yra balandžio 14 diena, o prieš jų akis, vėjelio spamos, tabaloja tikros sieksinės gyvatės. Atgavę amą, atvykėliai, laikydami priešingą atstumo, emė paniškiškai klausinėti „senuosius australus“, kad šie jiems pasakytų keletą raminančių žodžių, tačiau gyvačių nešiotojai buvo nešneknai, tiktai su ranka rodė ir savo eksponatus, žiniuosniškai mykdami:

— Taigi tokios tokelės... matot... ponios ir ponai...

Tai buvo perstipri tabako ateivių plaučiams.

— Tėveli, kur tu mums atvežei! — sukliko viena kita motinėle, globdama vaikus, aukštai keldama kojas per žoles.

— Matot... ponios ir ponai...

— Ar aš nesakiau, kad važiuokim į Ameriką! — sugakčiodavo lagaminus tempdama uošvėtelę, perrėkiama papūgų šauksmu.

Nieko negelbėjo ir cigaretės ir maldavimai. Gyvatinkai buvo tylūs, lyg vandens prisėmę burnas.

— O kam tuos kiškius vaikiojat?

— Valgti reikia, reikia, juk... — švebeldžiavo triušinininkai.

Teisybei sužinoti taip ir nebuvo laiko, nes moterys su vaikais buvo tuojau susodintos į atskirus omnibusus, vyrai vėl į atskirus, iš traukinio į sunkvežimius kraunant bagažą specialiai stovyklos brigadai. Pajudėjęs asfaltuotu plentu į kalnelį, prieš mus atsivėrė barakų miestas, išdraikytas ant daugelio kalvų. Tai ir buvo Bonegillo stovykla, kur karo metu stovėjo santarvininkų daliniai. Barakai sutelkti blokais, po šešias gyvenamas pirketes kiekviename. Tarp tų blokų riegsojo vieniši medžiai, ganėsi karvės ir avys, jodinėjo raiti piemenys, o keliais ir takeliais bangavo žmonės, sūvinėjo skaisčiai spalvoti omnibusai, administracijos bloko aikštėje plasdino milžiniška mėlyna Australijos vėliava.

Mūsų omnibusai, pravažiavę keliolika minučių plentu, pro pilkos banguotos skardos barakų telkinius, staigiu poskiu užplėšė stačią aukštumą į vieno bloko aikštę ir sustoję po nudžiūvusio eukalipto šakomis, kuriose klykė garsiaikalbis, mūsų neatsikriamas šešėlis, kuriuo, jau sakėme, būsime galutinai atsikratę, lippdami iš lai-

Prosper MÉRIMÉE apysaka „LOKYS“

Pernai Badene, Vokietijoje, išėjo leidinys, vertas didžiausio dėmesio. Tai prancūzų rašytojo Prospero MÉRIMÉE' apysaka „Lokys“.

Leidinyje patraukia mūsų dėmesį kelerio puošnūs. Pirmiausia, apysakos vyksmas eina Lietuvoje. Antra, ją iliustravo mūsų tautietis V. K. Jonynas. Trečia, leidinį parengė ir pastabas parašė Raymondas Schmittleinas, savo laiku dėstęs prancūzų kalbą Vytauto Didžiojo Universitete Kaune. Pagaliau, leidinys veria akį savo estetinė išvaizda.

Neapsirikime teigdami, kad Prosperas MÉRIMÉE lietuvių skaitančiajai visuomenei nedaug tebuvo žinomas. MÉRIMÉE, miręs 1870 metais, nepriklausė pačių didžiųjų prancūzų rašytojų plejadiui. Tačiau jis buvo Prancūzų Akademijos narys, atsiet, jis buvo „nemirtingas“. Mums gi, lietuviams, jis turėtų būti nesvetimas jau todėl, jog parašė apysaką, kurios siužetas paimtas iš Lietuvos buities. Schmittleinas įvade pastebi, kad „Lokio“ vertimas lietuvių kalba išlejęs Čikagoje 1915 metais. Be to, atsimename, kad apie MÉRIMÉE „Vaire“ savo laiku rašė M. Urbšienė. Schmittleinas nurodo tikslią šios studijos datą, būtent, „Vairo“ No 4 (7), 1930 m. balandžio mėnesį.

Prosperas MÉRIMÉE Lietuvoje nėra buvęs, tad savo akimis mūsų krašto nebuvo pažinęs. Bet tai būta asmenybės, kuri visą gyvenimą domėjosi svetimais kraštais. Jis yra daug keliauęs. MÉRIMÉE ypač mėgo kalbotyrą ir buvo išmokęs kelioliką kalbų. Ir iš viso tai būta mokslinių palinkimų žmogaus. Grožinė literatūrai jis toli gražu nepasvėdavo viso savo laiko ir viso savo kūrybinio pajėgumo. Tokiomis aplinkybėmis jo literatūrinis palikimas nėra labai didelis.

Kiekvienas daugiau ar mažiau išprūstintas žmogus bus, be abejo, girdėjęs Bizet operą „Carmen“. Šios operos tekstas parašytas pagal MÉRIMÉE to paties varo novelę. „Carmen“ užtiksimė visus MÉRIMÉE kūrybai būdingus bruožus. Čia rasime tikrą egzotiką: čigonės Carmen ir basko José meilę, išgyvenamą spalvingame Ispanijos kolojite. MÉRIMÉE, mėgęs svetimų tautų gyvenimą,

stengėsi perteikti mažiau žinomų etninė grupių buitį. Bet jis nesitenkino paviršutinišku to gyvenimo vaizdavimu. Būdamas iš prigimties mokslininkas, jis atsidėjęs studijuodavo jo pamėgto tautos papročius, kalbą ir visa kita, kas sudaro „vietinį“ kolojitą. Tad nenuostabu, kad „Carmen“ užtikime išstisus posakius čigonų ir baskų kalbomis. Tai kalbos, kurios dar ir šandien pasiliko „egzotika“ kaip ir MÉRIMÉE laikais prieš 100 metų.

MÉRIMÉE ypač buvo prisirišęs prie Ispanijos. Jai yra pašvęsta nemaža autoriaus kūrybinė (tarp kita, MÉRIMÉE rašė ir apie Don Juana, kurio nuotikingas gyvenimas yra sutelkęs medžiagą ir mūsų tautiečio Milišiaus vienam kūriniiui). Kitas kraštas, kuriam priklausė MÉRIMÉE širdis, buvo Korsika. Ši sala taip pat telpa „egzotinių“ kraštų kategorijoje. Ji yra davusi ne tik didįjį imperatorių Napoleoną, bet ir „maquisardo“ (pogrindžio veikėjo, partizano) sąvoką. Šioje saloje iki kraštutinumo yra paplitęs keršto (vendettos) paprotis. Pagal vietinių gyventojų tradicijas už kiekvieną skriaudą turi būti atkeršyta. Taip iš kartos ir kartą išstos giminės veda negaltinga ir pražūtinga tarpusavio kovą. Tuo pagrindu vykstantios žudynės verčia dažną vyrą slapstyti nuo teisingumo rankos sunkiai įžengiamuose krūmokšniuose (maquis). Bet toks „banditas“ gyventojų laikomas pagarboje ir vargams tam, kurs jis išduotų policijai (Ir mūsų literatūra pažįsta panašų banditą — „svieto lygintoją“: Gabrielio Landsbergio-Zemkalnio „Blindą“). Apysakoje „Mateo Falcone“ MÉRIMÉE vaizduoja vieną korsikietį, kuris nušauna savo paauļį videnturį sūnų, nes šis išdávė žandarams „banditą“. Kai žmona ir nušautojo vaiko motina sušunka: „Ka tu padarei?“, vyras ramiai atsako: „Aš įvykdžiau teisingumą“. Korsikiečių galvose nari paryškinti Falcone dar priduria: „Jis mirė kaip krikščionis“, nes tėvas liepė sūnui prieš mirtį sukalbėti poterius.

MÉRIMÉE domėjosi, be kita ko, taip pat slavų tautomis (rusais, ukrainiečiais, juogslavais ir t. t.). Kaip matome, jo dvasinis akiratis buvo nepaprastai platus.

buvo žemaičių bajoras Pranas Semėta (Sze-mioth), tuo metu kaip emigrantas apsigyvenęs Prancūzijoje. Jis suteikė MÉRIMÉE apščiui ne tikai visuotinių žinių apie Lietuvą, ypač Zemaitiją. Semėta mokėjo lietuviškai, tad jis MÉRIMÉE buvo neišsamiams šaltinis lietuvių kalbai pažinti. MÉRIMÉE „Lokio“ vyksmą nukeldino ne tikai į Semėtų dvarą Zemaitijoje, bet ir pačius personažus paėmė iš tos šeimos. Taip po ilgesnių studijų ir pataisymų 1869 m. rugsėjo 15 d. Paryžiaus žurnale „Revue des Deux Mondes“ buvo atspausdinta sakytoji apysaka. O prieš tai MÉRIMÉE skaitė apysaką savo draugams. Pažymėtina, kad rašytojas buvo susibūčiulaves su prancūzų imperatoriaus Napoleono III šeima. Viena pirmųjų lietuviškios apysakos klausytoja buvo imperatorienė Eugenija!

Pats „Lokio“ turinys gana nesudėtingas. Jaunavedę Semėtienę medžioklėje užpuola lokys. Nors netrukus pavyksta ją išvaduoti, bet nuo siaubingų išgyvenimų moteris visam amžiui nustoja proto. Gimęs sūnus fiziškai atrodo sveikas, bet jo būde kartais pasireiskia keistenybių. Jame protarpiais nubunda laukinio gyvūlio instinktai. Ir kai grovas veda, įvyksta baisi tragedija. Jis perkauda savo jaunos žmonos gerklę ir iščiulpia jos kraują, o pats dingsta...

Si šurpulinga istorija atitiko MÉRIMÉE pomėgius. Mes jau minėjome, kad rašytojas buvo linkęs prie „egzotikos“. Toliemoji, slėpingoji Zemaitija, kur žmonės kalba savaiminga, archainė, „beveik gryna sanskritų“ kalba; žadino MÉRIMÉE smalsumą. Jo gilios studijos ir kraštą pažinusių žmonių pasakojimai įgalino rašytojui įsijausti vaizduojamoje aplinkoje ir sukurti gana tikslų „vietinį kolojitą“ (nors reiklesnis kritikas suras ir stambius paklydymų krašto žmonių buities vaizdavime). MÉRIMÉE tekste įterpia visa eilę lietuviškų žodžių ir vietovardžių. Pati fabulė irgi būdinga MÉRIMÉE. Jis mėgo šurpias istorijas. Kone visose jo apysakose gausiai praliejama kraujo. Vienoje jo apy-

sakoje „La Venus d'Ille“ esama net tam tikro siužeto panašumo. „Lokyje“ jaunavedis iščiulpia savo jaunos žmonos kraują, anoje apysakoje antikinė statula nuostabiū būdu atgyja ir vedybinę naktį pasmaugia jauniki, o jaunavedė nustoja proto.

Raymondas Schmittleinas atliko dėkingą, daug pastangų ir atsidėjimo pareikavusį darbą, parašydamas savo vertingas pastabas apie aplinkybes, kuriose MÉRIMÉE gimė mintis sukurti šią apysaką. Ne mažiau reikšmingi jo komentarai, išryškina autoriaus kūrybą ir jos pobūdį. Mūs, lietuvių, džiugina, kaip Schmittleinas gynai romanišką proto lakumu surandą idomių paralelių tarp MÉRIMÉE atskirų kūrybinių ir kaip elegantiškai jis atitaiso vieną kitą netikslumą, kai autorius vaizduoja Zemaitiją ir jos gyventojus. Raymondas Schmittleinas yra iš pagrindų pažinęs Lietuvą, tad jo pastaboms tenka teikti mokslinį autoritetą. Jis savo darbu gražiai nusipelnė prancūzų literatūrai, atgaivindamas susidomėjimą tokiu savaimingu rašytoju, kaip Prosper MÉRIMÉE.

Bet dar labiau p. Schmittleinui turime būti dėkingi mes, lietuviai. Jeigu „Lokio“ siužetas skaitytoją įvesdina į lietuvišką buitį (tiksliau pasakius, į Zemaitijos dvaro aplinką), tai dar labiau vertingų duomenų apie mūsų kraštą bei žmones suras tas skaitytojas, kuris atsidėjęs paskaitys Schmittleino pastabas. Jose tiek daug svarbių duomenų, jog net lietuvis užtikis jose vieną kitą jam mažiau žinomą faktą faktelį. O ką bekalbėti apie prancūzų skaitytoją! Schmittleinas teisingai pastebi, kad daugelis prancūzų dar šandien mažiau pažįsta Lietuvą, negu MÉRIMÉE ją pažino 1867 metais, t. y. prieš daugiau kaip 80 m. Schmittleinas savo kruopščiu erudito darbu, be abejo, daug prisidėjęs prie to, kad literatūros mėgėjams Lietuva dabar pasidarys artimesnė. Už tai jam priklausio visų lietuvių padėka.

„Loki“ medžio raizininiais iliustravo V. K. Jonynas. Šis mūsų menininkas yra per daug kiekvienam lietuviui žinomas, kad turėtume

jį skaitytojui perstatinėti. Jo vienas vardas garantuoja, kad iliustracijos, menininkui įprastu subtilumu, perteikia skaitytojui rašytojo mintį. V. K. Jonynas priklausio prie kūrybingiausių tremtinių. Be to, jis sugeba surasti progą pasireikšti savaime nepalankiose tremties gyvenimo sąlygose savo talentu ir tuo pačiu supazindinti menu besidomintį pasaulį su lietuviškąja kūryba. Kažin tik, ar mes patys sugebame tinkamu būdu paskatinti ir, reikalui esant, paremti tuos mūsų dvasinio gyvenimo atstovus, kurie lietuviškajam reikalui nepalyginamai daugiau pasitarnauja, nekaip vienas kitas barskuolis „politikierius“? Deja, atrodo, kad Kultūros Fondo idėja kažkur įstrigo. O tokiam Fondui būtų tikrai plati ir graži dirva veikti, nes šiaip mūsų tremties kultūriniam gyvenimui randasi visiško merdėjimo grėsmė. Kiek daug kultūrininkų ir lietuviškųjų reikalų propagatorių jau kelinti metai, kaip visiškai nulio, nes neturi sąlygų pasireikšti! Jeigu V. K. Jonynas pajėgia bent iš dalies įrodyti savo kūrybiškumą, tai tuo tenka tikrai pasidžiaugti.

Leidinyje pasižymi savo estetinė išvaizda. Be V. K. Jonyno medžio raizinių, leidinyje įdėtos dar kelios prancūzų menininkų graviūros ir autoriaus bei Prano Semėtos ir Przedzieckijų šeimos fotografijos. Šalia to, paskelbtas rašytojo rankraščio pavyzdys bei spalvotas genovės Lietuvos žemėlapis. Visa ši iliustracinė medžiaga puošia leidinį.

Pačiam „Lokio“ veikalui parinktas dailus antiqua šriftas, kuris dar labiau išryškina veikalo estetinę išvaizdą. Galėtume kiek prikišti spaustuvei už ne visiškai nepastebingą spaudos darbą ir išryškiai už gana nepatvarią įrūšimą. Leidinį išleido Badeno „Art et Science“ leidykla.

Prospero MÉRIMÉE „Lokys“ teikia dideį džiaugsmą kiekvienam knygos mėgėjui. Jis neturėtų stigti nė vieno bibliofilo knygy lentynoje.

A. Gerasimaitis
Berne, Šveicarija.

*) Mūsų linotipas neturi „e“ su dešiniuoju kirčiu, todėl jos vieton naudojama „é“.

Kaip gyvena menininkai ir rašytojai

Zinomas mūsų dailininkas V. Kasiulis, šiuo metu gyvena Paryžiuje, kur kovoja su ekonominiams sunkumais. Gal dar daugiau už jį skurstaš dail. Adomas Galdikas.

— Stepas Zobarskas, šiuo metu gyvenęs JAV, paruošė spaudai du nauju veikalus: „Doleris iš Pittsburgho“ ir „Mėnesienos sėja“.

— Dekoratorius dail. M. Dobužinskis pagamino dekoracijas Metropolitan ir City Center operoms New Yorke.

— Jurgis Baltrušaitis, žinomas mūsų meno istorikas, gyvena Paryžiuje. Prancūzų kalba jis esąs parašęs keletą veikalų apie rytų tautų meną.

— Prancūzų kariuomenės generolas, buv. Vytauto D. universiteto profesorius R. Schmittleinas, dabartinis švietimo komisaras Prancūzų zonėje, rūpinasi surinkti lietuvių liaudies dainas, kurios mini Napoleoną. Kai kurie mūsų žmonės tokių dainų yra suradę ir jam nusiuntę.

Nenuostabu, kad MÉRIMÉE dėmesį atkreipė ir lietuvių tautą. R. Schmittleinas savo įvade ir pastabose labai kruopščiai surinko duomenis apie apysaką „Lokys“ genezę. Iš tų pastabų matyti, kad MÉRIMÉE santykiavo su lietuvių ir lenkų emigrantais, apsigyvenusiais Prancūzijoje po 1830 ir 1863 metų sukilimų, jis buvo gerai susipažinęs su tų lenkų (iš dalies, ir su aplenkėjusių lietuvių) tautinėmis aspiracijomis. Jis žavėjosi Adomu Mickievičium ir ypač jo „Ponu Tadu“. Palinkęs prie kalbų studijų, jis negalėjo nesusidomėti lietuvių kalba. Viename savo gausingų laišku, kurie Schmittleinui padeda sekti „Lokio“ atsiradimą, MÉRIMÉE rašo, kad Lietuvoje žmonės kalbą „beveik gryna sanskritų kalba“. MÉRIMÉE ima net mokytis lietuvių kalbos ir išgyja gramatiką (Schmittleinas spėja, Pragos universiteto liuanisto Schleicherio). Mintis parašyti „Loki“ MÉRIMÉE atsirado maždaug 1867 metais. Įprastu būju kuo rūpūstumu, MÉRIMÉE atsidėjęs renka medžiagą. Deja, šaltinių apie Lietuvą ir lietuvių kalbą anais laikais nebuvo gausu, o MÉRIMÉE pažįstantįjį emigrantai nemokėjo lietuvių kalbos. Tik po didelio vargo jam pavyko patirti lietuvišką žodį „Lokys“. Nepaprastai vertingas radinys MÉRIMÉE

Į Lietuvą sovietiniu parašiuotu

Skaitytojas B. S., perskaitęs pereituose numeriuose atspausdinta buv. sovietų parašiuotinko J. D. pasakojimą atsiminė ir savo įspūdžius iš tų laikų. Ir jis, kaip J. D., šoferis iš profesijos, bolshevikams bėgant, buvo priverstas važiuoti į rytus. Vėliau jo likimas buvo panašus į J. D. — Lietuvių divizija, apmokymas parašiuotinko mokykloje, pagaliau lemiama valanda:

1942 m. rugpičio 23 d. gavome įsakymą pasirouoti. Mūsų grupė, kuri turėjo kartu skristi susidėjo iš 10 vyrų. Vadas — buv. Kauno gorkomo sekretorius, jo pavaduotojas as pats. Mūsų grupės radistas buvo vienas NKVD tarnautojas iš Kauno, kilimo iš Ukmergės, kepejas. Be to, buvo dar vienas NKVD-istas iš Sančiu, vienas milicininkas iš Merkinės ir dar keleta prasčiokų (vienas geležinkelietis, du valstiečiai).

Pasirouoti mums buvo įsakyta 8 val. ryto. Netrukus išvykome į Maskvos kompartijos rūmus. Čia gavome parašiuotus, maista, ginklus, sprogtamą medžiagą, gavom ir degtinės. Išgėrėm. Atėjo Sniečkus ir mūs drąsino. Girdi, nebijokit didvyrių mirties, kovokit su priešais ir juos naikinkit, nepaisant jų

tautybės. Po kalbos gavome dar išgerti. Atrodo, kad degtinė buvo visų parašiuotinkų alfa ir omega! — Red.) Turėjom dar atlikti įvairių reikalų mieste. Tačiau autovežimo negavome, o tramvajų Maskvoje tasyk vaikščiojo labai nedaug — todėl smarkiai prisiplukom. Apie 6 val. vak. atvažiavo sunkvežimis ir išvežė į aerodromą. Maskvos aerodrome mus jau laukė žymūs partijos nariai, jų tarpe Paleckis, Sniečkus ir kt. Sunkvežimis nuvežė stačiai prie lėktuvo. Iš jo išlipom mus smulkiai iškrėtė. Ieškojo planų ir dokumentų kad neįduotumėm. Taip pat buvo patikrintas ir mūsų bagažas. Po to pribabino parašiuotus. Sniečkus su kiekvienu atskirai atsisveikino, net pasibučiavo. Dar gavome po keletą burnelių „moskovskoi vodki“, sumušėm su Paleckiu. Po to Sniečkus pasakė: „Susitikime Lietuvoje!“ Pusė septynių mūsų lėktuvas pakilo. Po trijų valandų skridimo, dar prieš 10 v. buvome jau Lietuvoje, virš mums nušukti paskirtos vietos, aikštelės miške. Sokom maždaug iš 300 m aukščio per du kartus. Vieną kartą išsoko 5 vyrai, paskui lėktuvas apsukęs grįžo į tą pačią vietą ir Tada šoko kita pusė. Soki net buvo baisu, beveik malonu. Buvome girdėję, kad

kitų grupių dalyviai buvo stačiai iš lėktuvo išstumti. Mes šokome savo noru.

Nusileidom laimingai. Susirinkom į krūvą ir pernakvojome toje pačioje vietoje — miške. Iš ryto pastebėjom einanti kaž kokią vaikę. Tuoj ji sulaukėm. Davėm jam savo atsivežtos degtinės ir užkandžių. Už prašėmą darbą su mokinėjom dar 50 markių. Jį išklaušinėjom: apie būklę Lietuvoje. Išklaušinėjė, pavakarį pradėjome ginčytis kas daryti su apklaustuojų vyruku. Vieni siūlė dėl visa ko nušauti, kiti reikalavo paleisti. Pagaliau visi sutarėm paleisti ir paleidom. Sekančią dieną perėjom į kitą mišką, bet dalį savo dailių, sukrautų į maišus palikome. Kai po kelių dienų grįžom, jų neradom. Greičiausiai tas jaunuolis bus papasakojęs policijai.

Mums buvo įsakyta varyti propagandą, sprogdinti fabrikuos, tiltus, rinkti žinias ir savo radiojui siustuva palaikyti ryšį. Aš tik laukiau momento, kad pasprukti nuo savo „draugų“. Vėliau paaiškėjo, kad ir visi kiti grupės dalyviai tik ta mintimi gyveno. Todėl lengva buvo sutarti, kad trauskim į Kauną... pavieniai. Vėliau sužinojom, kad visi grupės dalyviai savo noru prisistatė valdžios įstaigom.

vo Melbuorne. Kur tau! Čia jis draskėsi, lyg dišno šuo, amsėdamas netobula angļu kalba, šiuo metu mūs šaukdamas stoti į eilę ir atsiimti maisto korteles bei patalynę į paskirtus gyventi barakus.

— Na, dabar tai pabėgiosit! — ramino mus ankščiau čionai įsikūrę pažįstami, žmonės su praktika.

Deja, mūsų atveju jie apsirike. Mes čionai atvykome didįjį ketvirtadienį, o sekmadienį turėjo prasidėti Velykos, nedarbo dienos stovyklos raštininkams ir registrotoriams — tai buvo puiki proga apsiprasti naujuose vandenyse, apsiuostyti su kitų laivų transportais, kurių jau buvo pripumpuota iki 6.000 galvų. Matracų, laimė, nereikėjo ši sykį kinšti, nes jie gulėjo gatai ant lovų.

rys, išjungiant galimybę nusiskusti gryno oro trūkumui, duodant laisvę skersvėjams. Jokių kitų bėdų neteko pastebėti, išskyrus bagažines dėžes, ant kurių atvykėliai iširėngė status kortomis lošti arba vynu gerti.

Pagal įgytą praktiką stovyklos administracija, apgyvendindama ateivius, griežtai laikėsi tautybinių skirtumų, naudodamosi šia nekeičiama schema: 1. lietuvių su estais, 2. latviai, ir 3. slavai (lenkai, rusai, ukrainiečiai, čekai). Šitas paskirstymas buvo labai protingas ir sutaupe daug nervų, o be to, jau buvo pagrindinai išbandytas ilgosios kelionės savaitėms.

Per kelioliką panikos minučių jau buvome iširėngę barakuose ir ėjome į bloko valgyklą pusryčių. Po trumpo seniūnės vad. supervisor, energingos blondinės emigrantės, žodžio (tvarkingai laikytis, nenešti maisto į gyv. barakus, per daug nevogti vaidinių indų, juos patiems išsiplauti po valgio, iš eilės keturiems valgytojams dalinti kasdien maista, šluoti grindis ir visuomet turėti gerą apetitą) susėdome prie ilgų medinių stalų, prieš tai patys atsinešę pusryčių patiekalus. Pirmieji pusryčiai mūs pritenkė savo keista gausybe. Be sviesto, sūrio, marmelado, kavos, košės su pienu, kiaušinėmis, čionai dar garavo riebus avienos gabalai, paskendę taukų jūrose, kur plaukiojo vienos bulvės pusė (kumščio didumo, nedaug perdedant). Jeigu ko čia dar galima buvo pagedauti — tai tik apetito, kurį tik ką minėjo bloko seniūnė. Reikėjo matyti, kaip linko ausys vyrams su sveikomis virškinimo instaliacijomis, po ilgos pertraukos vėl prisimenant normalius laikus, turėtus jų tėvynėse, žemės ūkio kraštuose, kur, pasak vieno vokiečio, „nuo vaišų stalo galima pasitraukti tiktaį pasinaudojant pabėgimtu.“

ninkai — australai. Skilvio ir apėrito australizacija vyko labai lėtai, sukeldama rimtus perversmus ypač vaikų tarpe. Kas rusui sveika, tas vokiečiui mirtis — sako slavų patarlė.

Motinos su vaikais buvo apgyvendintos atskiruose to paties bloko nameliuose — taip pat pagal ankščiau minėtą tautybės schemą. Kiekvienas vaikas, kokio jis amžiaus bebūtų, turėjo atskirą lovą. Tėvai čionai galėdavo ateiti tiktaį svečių teisėmis. Kai kuriuose barakuose šeimos iš kadrų atsiverdavo „atskirus butus“ ir įsivaizduodavo gyveną ramų šeimyninį gyvenimą. Tačiau tai buvo draudžiamas veiksmas. Jeigu esi valdinis žmogus, tai valdžia turi tave matyti aikštėje, nepriėdintoje.

Čiaū suaulei vos kelis sprindžius pakopus į kalną, vėl atšildavo ir dažnai net reikėdavo nusimesti švarkus. Bet tai nereiskia, kad po valandos kitos ne ims pūsti šaltas vėjas. Lietui palijus, atvedavo, tačiau lietingą naktį nebūdavo šalčio. Tikta lietaus muzika į skardos stogą bei sienas nevienodai raminamai veikdavo. Po lietaus raudona žemė apvedavo batus lipnių purvu. Bet, vėjui papūtus, per kelis akimirksnius vėl turėdavom sausą pagrindą po kojomis.

Kiekvienas gyvas žmogus gavo po ke turias vilnones kareiviškas kaldras, po dvi paklodes, pagalvį, rankšluostį ir mūilo gabalą; ačiū Dievui, ši sykį jau nebedavė dantų šepetuko.

Stovykla įrengta decentralizacijos dėsniu, kiekvienas blokas yra autonominis vienetas su virtuve, dviem valgyklom, prausyklom, tuoletais, kur veikia karštas ir šaltas vanduo, elektros apšvietimas, įrengti indams plauti loviai, maisto liekanoms kubilai. Ir visa tai dykumoje, žolei lendant pro duris, cikadoms žirpiant, sutemus urščiant piršto storumo naktinėms peteliškėms, ant gegnių karstantis simpungtiems žvėriukams, opusams.

Kaip vėliau pamatėm, australai Benigilijoje mums davė geriausias savo derinigos žemės produktus, pagamintus taip, kaip jie patys kasdien vaigo, kaip gausna didmieščių ir miestelių valgyklose bei restoranuose. Visos bėdos ir nusiskundimai stovykloje kildavo dėl to, kad mes vis dar buvom europiečiai, o mūsų šeimii-

niams susirūpinę, kaip vėliau pamatėm, australai Benigilijoje mums davė geriausias savo derinigos žemės produktus, pagamintus taip, kaip jie patys kasdien vaigo, kaip gausna didmieščių ir miestelių valgyklose bei restoranuose. Visos bėdos ir nusiskundimai stovykloje kildavo dėl to, kad mes vis dar buvom europiečiai, o mūsų šeimii-

niams susirūpinę, kaip vėliau pamatėm, australai Benigilijoje mums davė geriausias savo derinigos žemės produktus, pagamintus taip, kaip jie patys kasdien vaigo, kaip gausna didmieščių ir miestelių valgyklose bei restoranuose. Visos bėdos ir nusiskundimai stovykloje kildavo dėl to, kad mes vis dar buvom europiečiai, o mūsų šeimii-

tyvams susirūpinę, kaip vėliau pamatėm, australai Benigilijoje mums davė geriausias savo derinigos žemės produktus, pagamintus taip, kaip jie patys kasdien vaigo, kaip gausna didmieščių ir miestelių valgyklose bei restoranuose. Visos bėdos ir nusiskundimai stovykloje kildavo dėl to, kad mes vis dar buvom europiečiai, o mūsų šeimii-

tyvams susirūpinę, kaip vėliau pamatėm, australai Benigilijoje mums davė geriausias savo derinigos žemės produktus, pagamintus taip, kaip jie patys kasdien vaigo, kaip gausna didmieščių ir miestelių valgyklose bei restoranuose. Visos bėdos ir nusiskundimai stovykloje kildavo dėl to, kad mes vis dar buvom europiečiai, o mūsų šeimii-

tyvams susirūpinę, kaip vėliau pamatėm, australai Benigilijoje mums davė geriausias savo derinigos žemės produktus, pagamintus taip, kaip jie patys kasdien vaigo, kaip gausna didmieščių ir miestelių valgyklose bei restoranuose. Visos bėdos ir nusiskundimai stovykloje kildavo dėl to, kad mes vis dar buvom europiečiai, o mūsų šeimii-

tyvams susirūpinę, kaip vėliau pamatėm, australai Benigilijoje mums davė geriausias savo derinigos žemės produktus, pagamintus taip, kaip jie patys kasdien vaigo, kaip gausna didmieščių ir miestelių valgyklose bei restoranuose. Visos bėdos ir nusiskundimai stovykloje kildavo dėl to, kad mes vis dar buvom europiečiai, o mūsų šeimii-

tyvams susirūpinę, kaip vėliau pamatėm, australai Benigilijoje mums davė geriausias savo derinigos žemės produktus, pagamintus taip, kaip jie patys kasdien vaigo, kaip gausna didmieščių ir miestelių valgyklose bei restoranuose. Visos bėdos ir nusiskundimai stovykloje kildavo dėl to, kad mes vis dar buvom europiečiai, o mūsų šeimii-

Australija:

Sutrumpinta darbo sutartis

Emigracijos ministeris A. A. Calwell'is pranešė, kad, atvykus trylkai laivų (kas sudaro apie 10.000 naujųjų ateivių), darbo sutartis iš dviejų metų bus sutrumpinta iki 18 mėnesių. Tai apima tuos ateivius, kurie atvyko Australijon nuo 1948. 4. 27 d. ligi 1948. 12. 23 d. Ateiviai nuo darbo sutarties bus atleidžiami paskirai, ne kolektyviniai. Todėl ir kiekvienas ateivis ne vėliau kaip prieš mėnesį laiko turi užpildyti „Application for Release from Period of Exemption“.

Vis daugiau ir daugiau lietuvių apsigyvena Australijos didmiestyje — Sydnejuje. Jau dabar priskaitoma apie 1000 suaugusių. Kadangi apie Sydneį suburti didžiausieji pramonės ir prekybos centrai, todėl ir lietuviui lengviau čia įsikurti. Be to,

pats miestas, būdamas labiau internacionalus, artimesnis lietuvių širdžiai. Lietuviai atvažiuoja į šį miestą nesnaudžia. Salia savo kasdieniško užsiėmimo ir kurimosi darbų, aktyviai dalyvauja ir visuomeniniame veikime.

Naujieji ateiviai gydytojai ir Naująją Gvinėją

Australijos valdžios nutarimu 40 — čiai naujųjų ateivių gydytojų yra leista dirbti savo specialybėje Naujosios Gvinėjos ir Papua teritorijose.

Septyni gydytojai, iš kurių esą ir du lietuviai (Dr. Vaclovas Zygas ir Dr. Maksas M. Svirklys), lanko trijų mėnesių kursų. Jie, baigę šiuos kursus, Naujojo Gvinėjon išvyks šiu metų pradžioje.

Jubiliejinis „Mūsų Pastogės“ numeris ALD 20 metų veikla

Pereitųjų metų gruodžio 21 d. Australijos Lietuvos Draugijos dvidešimtmčio jubiliejui atžymėti „Mūsų Pastogė“ išėjo dvigubo dydžio — aštuonių paslapių. Plačiai atžymėtas ALD veiksmo dvidešimtmetis. 1929 m.

Didinga jubiliejinė šventė

Per metų gruodžio 29 d. apie 600 lietuvių, susirinkusių iš visos Australijos tolimiausių kampų, puosnioje Trocadero salėje, Sydnejuje, atšventė su skaidria lietuviška nuotaika ALD 20 metų jubiliejų.

Prieš 8 val. vak. didžiosios Sydnejaus gatvės — George Street praeiviai stebėjosi kukliai, tačiau šventiškai išsipuošusiais lietuvių būriais, kurie, pakėsdami kasdieninį tos gatvės australiškumą, rinkosi prie Trocadero rūmų. Čia vėl išstomis virtinėmis stoji lengvosios mašinos, iš kurių lipo šventiškai nusiteikę tautiečiai, tarytum iškilmingą vandenį mielame mūsų Kaune. Iš Australijos tropikų sugrįžę cukrinių nendrių kirtėjai, džunglių miškakirčiai, angliakasiai, vandenietiki kasėjai, ligoninių valytojai, fabriku darbininkai, vagonų ir garvežių šveitikai, bepročių prižiūrėtojai, stovyklų pareigūnai (kas besupaisys tas nuostabias profesijas) su pasigėrėtinu tvarkingumu ir skaidria lietuviška nuotaika rinkosi didžiąją tautinio gajumo demonstracijai.

Jubiliejinė ALD šventė pradėta 8,30 val. iškilmingu aktu, kurį atidarė ALD C. Valdybos pirmininkas A. Bauze. Aktas pradėtas Tautos Himnu, kuris puosniausioje Sydnejaus salėje nuskambėjo čia pirmą kartą. Po trumpos pirmininko A. Bauzės kalbos, šventės galybės, iškilmingai keičias žodžiais pasveikino ALD steigėjas ir pirmasis jos pirmininkas Jonas Vėdrinaitis-Vėdrinas. Po sveikinimų sekė koncertinė dalis, kuria ypachiai sėkmingai praturtino iš Adelaidės specialiai atvykusi solistė Elena Rukštelienė, su dideliu pasisekimu sudainuodama keturias liaudies motyvais komponuotas dainas. Du dalykų solo dar padainavo Jonas Gaizauskas, kuris taip pat darniu savo balsu prisidėjo prie vakaro iškilmingumo. To paties J. Gaizausko paruoštas Sydnejaus Tautinio Ansamblio vyrų choras padainavo, o B. Kirlytės ir V. Asevičiaus vadovaujama šokių grupė su ypatingu pasisekimu pašoko keletą lietuviškų šokių. Didelio šventės dalyvių pasigėrėjimo susilaukė akordeonistas B. Kiveris, pagrojęs su nuostabiu meistriškumu liet. liaudies melodijų pyne ir Leoncavallo bei Brahmsio kūrinčius. Savo talentingumą jis ypachiai ryškiai užkomentavo, atlikdamas Leoncavallo „Cavaleria Rusticana“. Iškilmingas aktas koncertas buvo baigtas išpūdinga rim-

timi —atsistojimu pagerbti žuvusius ir žūstančius už Lietuvos laisvę Tėvynėje ir Sibiro pragare. Tai buvo tikrai jaudinąs ir prasmingas momentas, kai 600 lietuvių ir kelios dešimtys australų švečių pakilo iš savo vietų pagerbti Lietuvos laisvės kovotojų.

Aktą-koncertą su pasigėrėtinu tvarkingumu bei kruopštumu pravedė rašytojas Pulgis Andriūšis, atlikdamas visus pranešimus lietuvių ir anglų kalbomis.

Aktą baigus ir didžiuliam orkestrui sugrojus Britų himną, toliau iki 1 val. nakties buvo tęsiamas pasilinksminimas — šokiai, kurių metu dar nuotaikingai padainavo Guoda Petrauskaitė, paskaitė, paskaityti gausūs sveikinimai ir k.

Tiek akto-koncerto metu, tiek baliasu metu visi lietuviai parodė pavyzdinę tvarkingumą bei drausmingumą.

Be 600 naujųjų lietuvių ateivių ir kelių dešimty australų švečių, šiame akte — baliuje dalyvavo ir būrys senųjų Australijos lietuvių su pirmuoju ALD pirmininku J. Vėdrinu ir antruoju ALD pirmininku Brazausku priekyje. Taip pat dalyvavo nemaža latvių, estų, ukrainiečių ir kitų tautybių atstovų.

Sio tikrai visais atžvilgiais nusisekusio jubiliejinio akto — baliasu vyriaus rengėjai ir šeiminkai buvo O. Bauziene ir gyd. L. Petrauskas, kuriems ir tenka visų dalyvių giliausia padėka.

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

Pertvarkys Aušros Vartus?

Komunistų partija pavedė inžinierui Žikui paruošti Aušros Vartų gatvės Vilniuje „atsstatymą ir rekonstrukciją“. Toje vietoje būsianti įrengta aikštė ir vieta lengvosioms mašinoms stovėti. Kiek šis planas palies pačią Aušros Vartų šventovę, mums dar nėra žinoma.

„Nauja lietuvių tarybinė socialistinė nacija“

Tokiu pavadinimu „Tiesos“ Nr. 308, 1949. XII. 31 d. paskelbtas vedamasis. Jame bandoma įrodinėti, kad bolševikų partijai per paskutinius metus pavykę Lietuvoje išauginti naują „tarybinę naciją“, sukurti naują bolševikinę inteligentiją, rašytojus, mokytojus. Buožės, dvarininkai, fabrikantai, pirkliai ir kiti reakcionieriai esą „išrauti su šaknimis“. Buržuazinis nacionalizmas sužlugdytas. Vis dėlto reikia dar kovoti su „menševikinėmis liekanomis“.

6.000 kolchozų

„Tiesa“ 49. XII. 31 d. praneša, kad Lietuvos kolchozų skaičius iš 900 1949 metų pradžioje, o tu pačiu metu pabaigoje pakilęs iki 6.000. Laikraštis džiaugiasi, kad jau esąs sugriautas visuomeninė veikla varžas vienkiamis.

Atrodo, kad Lietuvos vaizdas pradėdant šių metų pavasarį gali žymiai pakisti. Iki

spalio 27 d. Sydnejuje įvyko Australijos Lietuvos Draugijos steigimasis susirinkimas, kuriame dalyvavo tik devyni lietuviai (nes tuomet lietuvių Australijoje buvo labai maža, galėjai juos net ant pirštų suskaičiuoti). Tada buvo išrinkta ir pirmoji ALD valdyba, kurios pirm. buvo Jonas Vėdrinas. Valdyba pranešė ir draugijos įstatus. 1930 m. gruodžio mėn. iš Lietuvos atvyko A. Baužė, dabartinis ALDC valdybos pirm. Jis tuoj įstojo Draugijon ir 1932 m. liepos mėn. 9 d. buvo išrinktas ALD pirmininku. Su maža pertrauka jis šias pareigas tebeina iki šiandien.

1947 m. lapkričio mėn. į Australiją atvyko iš Vokietijos pirmas lietuvių DP transportas. Australijos krantus pasiekė tada 439 lietuviai, kurie visi buvo priimti ALD nariais. Tada viso narių buvo 500.

Vis atvykstant naujiems lietuviams į Australiją, lietuviško laikraščio išleidimas vis darėsi aktualesnis, bet nebuvo tinkamo redaktoriaus. Tik 1948 metais visas reikalas staigiai pagerėjo, kai rašytojas Juozas Zukauskas, vykdamas į Queenslandą kirsi cukrinių nendrių, į Sydneį pas ALD pirmininką užsuko. ALD pirmininko J. Zukauskas buvo paprašytas suorganizuoti ir redaguoti Australijos lietuvių laikraštį.

1948 m. rugsėjo 11 d. Melbourne buvo suorganizuotas pirmas ALD skyrius. Sydnejaus ALD valdyba šio skyriaus organizavimo darbą pavedė K. Mielažiui ir Poviliui Baltučiu.

Staigus atvykimas į Australiją kelių tūkstančių naujųjų ateivių lietuvių ir tuo pačiu pasikeitę lietuvių bendruomenės Australijoje organizaciniai reikalavimai vertė Sydnejaus ALD galimai greičiau atitinkamai perorganizuoti visą ALD veikimą ir įstatus. Tai buvo atlikta 1948 m. gruodžio 30 dienas visuotiniame ALD susirinkime. Čia buvo priimti nauji ALD įstatai, kurie, kad ir ne be trūkumų, igalino organizuoti Australijos lietuvių bendruomenę į ALD skyrius visame krašte. Siame susirinkime išrinkta ALD Centro valdyba, kuri taip pasiskirstė: pirm. — A. Baužė, vicepirmininkas — L. Petrauskas, sekr. — J. Zukauskas, išdininkas — M. Bogužas ir narys — E. Guobienė. Šiai C. Valdybai vadovaujant organizaciniam ALD darbui, ligi šiol įsteigta įvairiose Australijos vietovėse be ankščiau įsteigtos Melbourne dar 9 nauji ALD skyriai: Sydnejuje, Adelaidėje, Brisbone, Bathurste, Bonegilloje, Woodmoroje, Canberroje. Greitoje ir Beechwarthe.

Pastarieji ALD organizacinio veikimo metai praėjo daugiausia dėmesio kreipiant į skyrių organizavimą ir besirūpinant ALD organu „Mūsų Pastogė“. ALD žengdama į 1950 metus, stengsis pradėti Sydnejuje Lietuvos Namų statybą.

J. Rimas.

Belgija:

Vieni dirba, kiti fikisi...

Gražu, kad Kanadoje lietuviai išleido antrą 8 pusl. sąvairraščių, kad išlaiko net kelias lietuviškas organizacijas, tik gėda, kad jie visą energiją išieškoja tarpusavy besipajaudami, o ne Lietuvos išlaisvinimui ir tautos gerovei kelti.

Belgijoje, nors lietuvių yra tik perpus mažiau, negu Kanadoje, mes vos išlaikome vieną, 2 kartus į mėnesį išeinantį rotatorinį žurnaluką, o ką reikia išrinkti valdybą, tiek provincijose, tiek Centro yra didžiausias vargas, nes niekas nenori būti renkamas ir išrinktas. Lietuvoje būvę baltarankiai mūsų inteligentai, patekę į anglių kasyklas, apie jokią organizacinę veiklą ir girdėti nenori, o tie ponai inteligentai, kurie čia gavo iš BALFO stipendijas ir pašalpas studijuodami, dabar, tur būt, bijo su angliakasiais reikalų turėti, kad baltų rankų nesuteptų...

1950. I. 8 d. Liege — Tilleur įvyko Lietuvos Bendruomenės Belgijoje atstovų suvažiavimas pradėtas pamaldomis, kurias atliko kun. Dr. Gaida Pranas, o pamokslą pasakė Tėvas Rabikauskas. Meninė dalis pradėta 2-jų paveikslų scenos vaidyba Kristaus Gimimas. Paskui atėjęs Kalėdų senelis visus susirinkusius — 24 lietuvių vaikučius, apdalinio dovanėlėmis, o vaikučiai jam padėkdamo, pažaidė ir pašoko. Kalėdų senelis pabuvo angliakasy Juozas Sadauskas, o vaikučius scenai parengė Tilleur lietuvių mokyklos vedėja seselė Agniete. Akordionu Jonas Dulkė pagrojo lietuviškų melodijų. Irma Jonutytė padėkdamo „Mūsų tėvynė“, Marta Viliūnaitė „Ką matė mėnuo“ ir abi kartu „Broliūs“. Lietuviškas tautiniais rūbais atliko plastiką: „Šventa Lietuva“ ir „Leiskit Tėvynę“. Baigiant meninę dalį 4 poros tautinių šokėjų pašoko: klumpakojį, suktnį ir kalvelį.

Pradėjus darbo suvažiavimą LTB CV pirm. pasidžiaugė tokiu gausingu atstovų skaičiumi ir, susirinkimui pritariant, pakvietė pirmininkauti p. Sekmoką ir sekretoriauti p. Banaitį. Nutarta visus atvykusius į suvažiavimą laikyti pilnateisiais atstovais, o kadangi vyksta Lieže, kad vietiniai nenusvertų, paprašyta iš jų formalių įgaliaimų.

Pranešimuose iš apylinkių visiems skaudžiausia vieta emigracija ir ta žiauri belgų valdžios ir IRO apgaulė DP atėju. Bene įdomiausias pranešimas buvo iš Mans'o DP stovyklos atvykusių atstovų. Tai DP, kurie sąžiningai išpildė sutartį — išdirbė 2 metus požeminėse anglių kasyklose paprašė IRO globos, kad juos gražintų Vokietijon iš kur, kaip ir kiti tautiečiai, jie galėtų emigruoti į užjūrus, bet buvo uždaryti Briuselyje ir Petit Chatean kalėjime, kur žiauriamė rizikė išlaikyti iki pusmečio, o dabar laikomi internuoti Mans'e majoro Sabbe kareivinėse su nežinoma ateitimi. Kovodami už savo būvį, jie jau 3 kartus badavo. Paskutiniame bado streike (i. „L“ 1949. XI. 11.) gydytojams konstatavus, kad nusilpusieji DP už 3—4 val. gali mirti (8 — ta bado diena), jie buvę prie stalų prišti ir prievartai maitinami. Kadangi IRO ir belgų valdžia DP savais pažadais jau nekarta apgavusi, tai tik tarpininkaujant belgų katalikų vyskupui Himmer, jie bado streiką nutraukė, tačiau ir vyskupo pažadus žiaurus rudens vėjas išnešiojo... CV pirmininkas pranešė, kad po nepavykusio 1949. IX. 25 d. Briusely suvažiavimo, lietuviai Belgijoje buvo likę be jokios vadovybės, kol pagaliau 1949. XI. 1 d. Charleroi pavyko susilipdyti laikiną CV, kuri ėjo pareigas iki šio suvažiavimo. Renkanti nauja CV iš išstatytų 16 kandidatų kiekvienas stengėsi surasti svaresnių argumentų, kad būtų iš kandidatų skaičiaus išbrauktas, tačiau suvažiavimas nubalsuoja, kad atsisakyti niekas negali. Slaptu balsavimu išrinkti visi 5 tie patys,

kurie buvo išrinkti ir Briusely 1949. IX. 25 d. tad ir pareigų pasiskirstymas liko tas pats, kaip ir 1949. XI. 1. Charleroi — pirm. Paulauskas Stepas, spaudos ir švietimo reikalams kun. Dr. Pranas Gaida, sekretoriumi Tėvas Aranauskas, organizaciniam ir emigraciniams reikalams Zalečius Jonas ir kasiūnku Banevičius Valius. CV adresas: 15, rue Ferrer, Mons, H. Revizijos Komisijon išrinkti visi nauji: Dulkė, Slapšinskas ir Venskevičius.

Vasario 16 minėjimą nutarta padaryti Charleroi.

Suvažiavimas baigtas tautos himnu.

Paskų lietuvių susimėtė į vieną kavinę, kur Jonas Dulkė grojo akordijonu, o Vladas Abramavičius dar iš Lietuvos išsaugota armonika (abu angliakasiai). Čia ir kalbos atviresnės. Ir Mons'o DP atstovai papasakojo apie DP „mūši“ su policija norint patekti į šią stovyklą. Po „mūšio“ vyrų pažadėjo kol gyvi dirbti belgų požeminėse anglių kasyklose ir IRO globos nebeieškoti, gi moterys kai tik prisimena tą dieną, tai tuoj ima verkti. Taip besibedavojant, dainuojant, o kai kam ir šokant, bematant atėjo ir 1 val. ir lietuviai išsibučiavę išsiskirstė.

Per iš Vokietijos nuvykusių Onutės ir Juozo Ražanskų pastangas, 3 šeimos ir 4 viengungiai iš Liežo laukia dokumentų į Kanadą, o 2 iš jų jau ir sulaukė. Taip pamažu nyksta lietuviai Belgijoje.

Vokietija:

A. a. ats. kpt. M. Kukutis

Hanau lietuvių stovykloje staigiai ir netikėtai mirė vyr. skt., ats. kpt. Mikas Kukutis. Sausio 13 d. vakare velionis ruošė savo vienturtę dukterį į kelionę, kuri kitą rytą viena turėjo išvykti į užjūrį. Visiškai neįsądomas čia pat esančios savo gyvenimo pabaigos, velionis, drauge su savo šeima pavakarieniavęs, išėjo iš kambario, ir po kelių minučių buvo savo kaimynų atgal įneštas jau miręs.

Velionis buvo gimęs 1900. X. 8 Vaitkuškio km., Pabaisko valsč. Iki 1919 m. mokėsi iš pradžios Ukmergės, o vėliau Vilniaus gimnazijoje. 1919. II. 11 savanoriu įstojo į Kauno komendantūros mokomąją kuopą. Po 4 savaičių buvo paskirtas ir karo mokyklos I laida, kurią dar taš pat metais baigė ir buvo pakeltas į pirmąjį tuometinį karininko laipsnį — karužį. 1920 m. dalyvavo kautynėse su lenkais ir buvo sužeistas. Vėliau baigė tankų kursus Rygoje ir aukštuosius karininkų kursus Kaune. 1927 m. pakeltas į kapitono laipsnį. 1935 m. pasitraukė iš kariuomenės į atsargą ir iki 1939 m. buvo Klaipėdos krašto gubernatūros reikalų vedėju.

Velionis buvo vienas iš Lietuvos skautų pionierių. Dar gimnazijoje mokydamsis, jis jau buvo „I-sios lietuvių skautų skilties Vilniuje“ skautas. Tai buvo pirmasis lietuvių skautų būrelis, kuris vėliau išsivystė į Lietuvos skautų organizaciją. Vėliau jis įsteigė Klaipėdos rajono, o dabar tremtyje — Hanau tuntus ir buvo jų tuntininku.

Be to, velionis buvo labai aktyvus sporto organizatorius ir rėmėjas. Klaipėdoje, tiek kariuomenėje, tiek gubernatūros tarnyboje būdamas, dalyvavo Klaipėdos igulos ir vietos lietuvių sporto sąjungos RSS kūrime ir veikloje.

Kanada:

Selpia ligonius

Verslo Sąjunga TORONTE paskyrė 200 dol. tremtiniams ligonims, seneliams, vaikams Vokietijoje sušelpiti. Bus nupirkta maisto ir artimiausiu laiku išsiųsta į Vokietiją Lietuvos Raudonojo Kryžiaus vardu.

JAV:

Kaip eksploatuoti Biržiškas?

„Draugo“ Nr. 300 skaitome: „Kalbama, kad profesoriai Mykolas ir Vaclovas Biržiškos, negalėdami patys susidaryti pragyvenimo sąlygų, ruošiasi keltis į Kaliforniją pas Prof. Mykolo dukterį, neseniai atvykusią iš Vokietijos. Tirštosioms lietuvių kolonijoms rytinėse ir vidurinėse valstybėse bus labai didelis kultūrinis nuostolis, kai abu žymieji lietuvių kultūros kėlėjai ir lituanistai išvyks ir retai lietuvių gyvenamas sritis ir dėl tų tolybių nebebus matomi skaitlingose lietuvių susirinkimuose“ — rašo „Draugo“ korespondentas. Tačiau ir jis šia proga nesuka galvos, nesvarsto kokiu būdu galėtų lietuviai išiešioti ir tremtiniai sujungtomis jėgomis šioms dviems mūsų tautos veteranams pagelbėti, o siūlo naujus būdus jiems eksploatuoti:

„Didžiosios lietuvių kolonijos rytiniuose JAV miestuose neturėtų praleisti progos bent dabar pasikviesti prof. Biržiškas su paskaitomis ir papasakoti puikių atsiminimų, nes vėliau tai sunkiau bebūs įmanoma“.

Ir Baltimorėje kuriasi teatras

Buv. Vilniaus Dramos Teatro aktoriumi J. Palubinskiui apsigyvenus Baltimorėje, tuojau prasidėjo scenos darbas ir praėjusių metų spalį 15 d. Baltimorės sceną atidengė „Pirmąjį skambutį“. Dabar teatro mėgėjai

susispieję draugion. Išsirinko valdybą (ir A. Drauginio, I. Lozaitytės ir J. Brazausko) ir pasiryžo, J. Palubinskiui vadovaujant, darbą varyti toliau. Galimas daiktas, baltimoriečiai pastatys „Vinca Kudirką“.

Dr. Griniaus pasveikinimas per radiją. Šių metų gruodžio 31 dieną radijo stotis „Voice of America“ persiuntė Dr. Kazio Griniaus, buvusio Lietuvos prezidento, Naujų Metų sveikinimą.

Pareiškimas buvo išstai išverstas į lenkų ir vokiečių kalbas ir perskaitytas per galingą JAV valdžios siunčiamą radijo stotį.

Kiek į kurią valstybę atyko tremtiniai

Pagal BALF-o Emigracijos ir Įkurdinimo Komiteto pirm. A. Devenienės pranešimą Vis. Amer. Lietuvių Kongresui, iki lapkričio 2 d. lietuvių iš tremties atvyko sekančiai: į Illinois valstybę 3,140 (iš jų 2,300 į Chicago), į New York val.—2,600 (iš jų 1,000 į New York ir Brooklyn), į Massachusetts valst. — 1,500, į Michigan valst. — 1,300, į Connecticut valst. — 1,200, į Pennsylvania valst. — 900, į New Jersey valst. — 700, į Ohio valst. — 600, į Indiana valst. — 400, į Maryland valst. — 350, į Wisconsin valst. — 300, į California valst. — 200, į Louisiana valst. — 175.

Venecuela:

Vargo mokykla

Caracasse įsteigta pirmoji lietuviškoji mokykla. Ją priglaudė ir patalpas parūpino vienuoliai saleziečiai. Mokytojauna: Kun. Sabaliauskas, O. Minkeliūnienė, Landsbergytė ir J. Kukanauza.

Caracasso priemiestyje vienam tremtiniui išigijus žemės sklypą, talkon atėjo beveik visi apylinkės lietuviai ir laisvalaikiu padėjo pasistatyti namus.

Argentina:

Mes nykstame...

Pagyvenimo ilgesnį laiką vieno ar kito krašto lietuvių tarpe, tenka konstatuoti, kad smarkiai nykstame.

Ne tik okupantas naikina-mūsų tauta, bet ir mes patys būdami išeivijoje patys save naikiname. Tą ryškiai pastebiu Argentinoje. Svarbiausios mūsų nykimo priežastys: vis mažėjas gimimų skaičius, mišrios šeimos ir ankstyva mirtis.

Senieji ateiviai, tiek savo kurimosi sunkiomis dienomis, tiek ir dabar — jau turėdami fabrikus ar krautuves — patys sau ir naujai atvykusiems teigia, kad reikia vengti gausių šeimų. Girdi, su gausia šeima sunku išsi-vesti. Pagaliau gausi šeima „nemoderiškas“ reiškinys. Todėl čia rasi daug bevaikių šeimų. Senieji, mirdami, nepaliekia įpėdinių savo turtui ir, kas svarbiausia, savo tautai.

Čia, Argentinoje, lietuvius smarkiai nai-

kina ir mišrių šeimų suaugusių, kuris, reikia pasakyti, plečiasi.

Ir mirtis smarkiai darbuojasi Argentinos lietuvių gretose. Iš spaudoje paskelbtų 64 lietuvių mirimų, skirstant pagal amžių, tenka:

Table with 2 columns: Age group and number of deaths. 1-10 m. amžiaus — 1, 20-30 „ „ — 6, 30-40 „ „ — 3, 40-50 „ „ — 26, 50-60 „ „ — 14, 60-70 „ „ — 8, 70-80 „ „ — 7.

Iš jų 53 vyrai ir 11 moterų. Pastebėtina, kad moterys miršta senesniu amžiaus. Pvz. iš 11 mirusių moterų 8 mirė 50-80 m. laikotarpyje. Aplamai imant, lietuvių mirtingumo vidurkis yra didesnis už kitų tautų.

Buenos Aires Leonas Kančauskas

Brazilija:

Aukso ieškotojas

— Simas Bakšys, turis ilgą aukso ieškotojų praktiką, suorganizavo įdomia ekspediciją į neištirta Brazilijos gilumą, po Amazoniją. Pirmiausiai jis nori surinkti didelę vaistinių augalų ir šaknų kolekciją, o prie progos paieškoti aukso ir deimantų.

Tik laukinis laikraščio Reskaito!

Atviras žodis

DĖL LIETUVYBĖS IŠLAIKYMO

Skaitytoja J. Banaitienė, Sch. Gmünde, mums rašo:

„Lietuvyje“ š. m. sausio mėn. 20 dienos Nr. 3 tilpo aprašymas apie įvykusį sausio 12 ir 13 dienomis mūsų vadovaujančių veiksmų Schw. Gmünde suvažiavimą aptarti priemonės lietuvių tautos išlaikymui. Pilnai pritar-dama to suvažiavimo aprašymo autoriaus nu-sistebėjimui – dėl nedalyvavimo suvažiavime nė vienos moters, noriu tuo reikalu pasisa-kyti kaip moteris.

Nežinau, ar buvo kviečiamos kurių nors moterų organizacijų atstovės, ar pavienės moterys, tik galiu pareikšti, kad Schw. Gmünde esąs Lietuvių Moterų Tremtinių Atstovybės Val-bos prezidentas nebuvo pakviestas atstauti savo atstovių į šį suvažiavi-mą. Klausimas kodėl? Nejaugi lietuvių mo-ters vaidmuo lietuvių išlaikyme šeimoje bei visuomenėje yra toks menkas ir nereikš-mingas? Juk lietuvių per visus laikus žengia dygiuolių mūsų tautos keliu greta vyro bau-džiauninko, aušrininko, savanorio, valstybi-ninko, partizano. Ar ne ji buvo pirmoji mo-kytoja, ar ne ji užuovėjęj vargų mokyklos išie-bė savo širdimi ugnele, kuri paslaptinai su-liepsnojus plačiai išsiliejo neužgesomu gaisru po visą kraštą?

Lygiai ir šiuo sunkiu lieuvių taos ban-dymo metu neįmanoma nustatinėti lietuvių išlaikymo gairių, neįjungiant į jų gai-rių nustatymą bei jų užbrėžto tikslo sieki-mą lietuvių moters. Jau pats faktas, kad suvažiavime buvo liečiami priaugiančios kar-tos reikalai, šeimos reikšmė lietuvių iš-laikymui, mišrių vedybų kenksmingumas, pakankamai akcentuoja, kad moters dalyva-vimas buvo būtinas. Argi nesvarbu išgirsti lietuvių tremtinės – motinos balsą prie-mokyklinio, o ir mokyklinio amžiaus vaikų auklėjimo reikalui? Juk daugiausia motina šeimoje duoda kryptį, kuria eina jos vaikas. Juk pirmoje eilėje nuo motinos pareina kokia dvasia dvelkia jos šeimoje, visuomenėje, tautoje. Juk motina daugiausia susiduria su nepalankiomis tremties auklėjimo sąlygo-mis. Ji labiausia jais pažįsta ir daugiausia tu-ri vargo su jomis kovodama.

Lietuvei motinai taip pat labai rūpi, kad sūnus neparisvėtų ir jos šeima svetimtaute marčia, kuri nemokėdama nei lietuvių kal-bos, nei lietuviškos dainos, nei lietuviškų papročių, niekad nesupras lietuviškos dvasios ir nesugebės jos įdiegti savo būsimam vaikui. Lietuvei motinai rūpi, kad ir jos du-kra nenutekėtų į nelietuvišką šeimą, kurioje ji tikrai bus nelaiminga, nes pasijus esanti svetima tarp svetimų, o tuo labiau vargiai pajėgs išauklėti lietuvišką kartą.

Todėl apgailėstauju, kad lietuvių moteris nebuvo pakviesta bendradarbiauti aptariant lietuvių išlaikymo priemones.

KOSELĖS VIRIMAS

Skaitytojas Ansas Bastijonas iš ten pat džiaugiasi:

Prie progos dėl temos „Akiniuotas parei-gūnas“. Prašau pasirinkite tą koselę dar tru-puti ilgiau, nes kur du riejas dėl niekniekio, trečiam yra įdomu. Kitaip, jei ne Pulgis, LIETUVIJE nebūtų jokio humoro kampelio. Mes retkarčiais pavadinti „prūsais“ dėl to nesigirdysime kalbėti tarmiškai. (Mūsų pabr. — Red.) Mus nenutildys nei p. Grigolaičio, nei kokio tai „komisaro“ straipsniai.

KOMITETO VARDU

Buv. Rendsburgo Apyl. LTB Komit. Pirmininkas K. Milkovaitis rašo

Schleswig-Holsteino ir Hamburgo LTB Apygardos Tarybos suvažiavime. Spaken-berge, paaiškėjo, kad buv. Rendsburgo Apyl. LTB komiteto vardu, ant vieno buv. tos stovyklos tautiečio, amerikiečių sau-gumo organams, yra parašytas skundas.

Į tai turiu pareikšti sekantį:

Rendsburgo Apyl. LTB Komitetas savo užduotimi laikė tautiečiams padėti, bet ne pakenkti. Šio savo nusistatymo K-tas lai-kėsi ir kiekviena proga griežtai pasmerk-davo tuos, kurie nešvariais darbais užsi-ėmė. Tokiu būdu ir šis skundas yra biau-rus šantažas, neatsakingo asmens piktos valios darbas, turis tikslą pakenkti ne tik anam tautiečiui, bet ir kompromi-tuoti Rendsburgo Apyl. LTB Komitetą.

Skudo rašytojas panaudojęs K-to anspaudus. Į tai paaiškinu, kad Rendsburgo Apyl. LTB Komitetas jokių anspaudų, iš-skyrus 2 stampukus pirmininko ir sekre-toriaus parašams niekad neturėjo.

Be to, per priešemigracinį liudininkų ap-klausinėjimą (šiuo atveju 1949 m. spalio mėn. 131 DPACCSa), K-to pirmininkas apie aną asmenį paliūdijo kaip apie gerą žmo-gų. Negi tad skundo rašytojas, pasirodęs negarbingu ir rafinuotu žmogumi, šiame yra toks naivus ir mano galis bet ką įti-kinti, kad K-to pirmininkas, rašydamas saugumo organams melagingą skundą, pa-neigs savo pirmąją parodymą (kuris ir-gi siūnčiams tiems patiems saugumo orga-noams) ir tuo užsidės sau kilpą ant kaklo?

Man regis, kad skundo rašytojas jo iš-kaston duobėn pats įkris, nes yra prašyta mūsų vadovaujančių LTB organų daryti žygių, nusizengėlius išaiškinti.

Sausio 25 d. gavome tokį laišką:

Pone Redaktorium, Mūsų kraštą pavergusių ir jį engiančių mūsų tautos ir valstybės priešų pastaruo-ju laiku pagyvejusi šmeižimo akcija, nukreipta prieš mūsų institucijas tremtyje ir prieš joms vadovaujančius asmenis, palietė ir mus ir rado atspindį Tamstos redaguo-jamame laikraštyje (žiūr. LIETUVIS 1950 m. sausio 13 d. Nr. 247).

Tamsta žinojai ir žinai, kas buvo ir yra Birutė Simonaitytė, kokiomis aplinkybė-mis ji buvo pašalinta iš Lietuvos Raudonojo Kryžiaus ir sugrįžo Lietuvon ir ko yra vertos mūsų priešų jos vardu skelbia-mos insinucijos. Nekritiškas, kad ir suglaustas, tų šmeižtų pakartojimas Tamstos laikraštyje ne tik įžeidžia mus, bet ir rodo, kad Tamstai yra svetima elementa-rinė etika ir lietuviškas drausmingumas, kad Tamsta samoningai klaidini mūsų vi-suomenę ir esi mūsų tautos ir valstybės priešų talkininkas. Todėl rezervuodami visus kitus gyvenamų aplinkybių diktuo-jamą ir leidžiamus reaguojimo būdus, mes šaukiame Tamstą Garbės Teisman, kuris išaiškines incidentą ir visas su juo susijusias aplinkybes, turės kvalifikuoti Tamstos pasielgimą.

Mūsų Teisėjas šioje byloje bus Profeso-rius Inž. Dr. Juozas Kaminskas... Prašome Tamstą iki š. m. sausio 28 d. pranešti jam, kas bus Tamstos teisėjas.

Suprantama, kad Teismo išlaidas sumo-kės pakaltintasis.

Tinkamą pagarbą reikšdami pasirašė: V. Sidzikauskas, Dr. D. Jasaitis, Dr. P. Karvelis.

„Džiaukitės duonos gabalu“

Heilbronn/N. IRO tbc DP ligoninė, ku-rioj guli kelios dešimtys lietuvių, yra per-formavimo išvakarėse. Si ligoninė netrukus turinti būti atiduota vokiečiams visiškai iš-tuštinta. Visi ten esą ligoniniai turi būti iš-kilnoti kas į atitinkamas stovyklas, kas į kitas ligonines.

Kaip paprastai, IRO planuoja viską di-džiausioj paslapyt. Ligoniniai, kuriems pagrin-dinis mediciniškas reikalavimas yra nerū-ramybė, jau kelios savaitės minta priešta-raujančiais gaudais. Iš kur jie kyla, sunku nustatyti, tačiau visi šnibždasi, kad neuž-krečiami ir sveikata būsią grąžinti į stovy-klas, kiti būsią keliami į Ambergo, Gautingo ir dar kažkokią ligoninę į sovietų zonos pa-sienį. Taip pat kažkas paleido gaudą, kad dalį ligonių paimsianti Norvegija ar net JAV.

Gal dėl to, o gal ir dėl kitų priežasčių ligonių priežiūra ir globa taip pat smarkiai sušlubavo. Maistai žymiai pablogėjo ir jis patiekiamas visada tokiaime stovyje, kad li-goniniai, tik paragavę, jį gražina atgal. Jis, kaip taisyklė, visada šaltas ir pagamintas pagal pereinamų stovyklų receptą.

Izoliacinio bloko viršutinių aukštų gydy-tuma yra vokiečių, turį nepasizymį draugiš-kumu auslėdieriams (ligoninai tvirtina, kad ji buvusi nacių KZ gydytoja). Į nusiskundi-mus maistu, jį kartoja, kad jū turite džiaug-tis, jog iš viso turite juodos duonos gaba-lą. Paprašius vaistu, jį atsako neturinti ir, jei duosiąs ligonis pinigų, jį galinti atnešti. Skaudant šoną ar pečius, jį atsiunčia... ricinos, visai nepasijodama skausmų priežastimis. O, jei ligonis užsisako vaistų už savo pinigų, tai iš jo paima tokią kain-ą, kad jis daugiau tomis pašalaušomis nesinaudoja (pav. už 3 tabletes nuo „kirminų“ paėmė 2,5 DM!). Skelbiama, kad ligoninė tu-ri visokių vaistų, taip pat ir streptomycino ir tbl 698. Tačiau pas ligonius vyrauja įsi-tikinimas, kad vietoj streptomycino leidžia destiluota vandenį.

Norėdami sau pagerinti maistą ir nusi-pirkti ką nors mieste, ligoniniai turi naudotis policininkų ar seserų patarnavimais. Tačiau tie patarnavimai beturčiams DP perdaug brangiai atseina. Pav. už klg. apelsinų dar dabar jie moka 2 DM, už sviesto plytelę 2 DM ir t. t.

Lenkų DP policija, kuri saugo vartus ir saugo, kad koks ligonis neperbėgtų skersai gatvę ir krautuve, dažnai yra girtame stovyje ir su leidimus išrašančių pareigūnu kartais sunku susikalbėti ir jo gimta kalba.

Neseniai lietuvių buvo pradžiuginti gra-ziomis LRK dovanomis maistu, kuris padi-dino kelionis savaitėms jų kalorijas, jau ir taip nusibarstančias, kol pasiekia ligonio stalą. Už dovaną galima pasakyti tik tai: šir-dingą aciu.

Pasiruošimai religinio meno parodai

Sventųjų Metų proga Romoje ruošiami didžiulė tarptautinė religinio meno paroda, kuri drauge būsianti ir kultūrinė šventė. Kai kurie mūsų kultūrininkai visų smarkumu dirba, kad čia būtų įruoštas ir galimai įdo-mesnis lietuviškasis skyrius. Romoje tuo reikalu rūpinasi Prof. V. Tulaba, JAV—dail. Kaulėnas, Europoje — dail. V. K. Jonynas. Finansuoti žada Kultūros institutas JAV, ve-damaskun P. Juro.

Paroda įvyksianti Palazo Torlonia rūmuo-se. Dalyvausią visos katalikiškosios tautos. Lietuvių skyriaus rengėjai jau pasiuntę į Va-tikaną 75 nuotraukas geriausių dabarties lie-tuviško religinio meno pavyzdžių, visų žy-mesnių lietuvių dailininkų. Manoma, kad Lietuviškasis skyrius busias vienas iš turtingaus. Suprojektuotas išleisti ir didžiulis meniškas leidinys, kuriame būtų pavaizduoti svarbiausieji mūsų tremties menininkai. Tekstą paruošė dail. Šlapelis.

Klaipėdos atvadavimo minėjimas BLOMBERGO STOVYKLOJE

Š. m. Sausio mėn. 15 d. „Bürgerheim“ salėje buvo paminėta Lietuvai reikšmin-ga sukaktis — 27 m. nuo Klaipėdos krašto sukilėlių laimingos pergalės.

Patį minėjimą atidarė k-to pirm. St. Tamulaitis, išskeldamas keletą svarbiųjų Ma-žosios Lietuvos gyvenimo datų. Be to, išaiš-kino žodžio „Prūsai“ reikšmę. Buvo kvies-tas pats to sukilimo vyriausias organizato-rius Erdm. Simonaitis, bet jam neatvykus skaitė referatą P. Bagdonas, „Mažosios Lietuvos lietuvių, laisvės kovų apžvalga“. Be to, Maž. Lietuvos Tarybos atstovas E. Zubaitis nusvietė Tarybos veiklą Maž. Lie-tuvos lietuvių tremtinių tarpe. Kvietė la-biau vieniems kitus suprasti ir dirbti kar-tu, kol bus išlaisvinta visa Maž. Lietuva su Karaliaučiumi, Piliava, Ištučiu ir kitais miestais.

Patį vadavimo momentą plačiau nuš-vietė St. Tamulaitis. Gana vykusiai pade-kdomavo gimnazijos mokiniai patrijotinių eilėraščių. A.P.B.

Apiplėšė Clevelando lietuvių banką

Sausio 11 d. į Clevelando lietuvių banką įsiveržė plėšikai, kaip galutinai paaikšėjo pagrobė 34.570 dol. Plėšikus suėmus, poli-cija rado ir gražino bankui 7.731 dol. Li-kuostas 26.839, dolerius sausio 16 d. bankui išmokėjo draudimo b-ve Fireman Fund Indemnity Co.

LIETUVIS, irgi reikšdamas tinkamą pagar-bą, saukimą priėmė. Jam, likusiam vieninte-liu lietuvių laikraščiu Vokietijoje, vad. etikos klausimas yra ypač jautrus.

Neužbėgdamas teismo sprendimui už akių, LIETUVIS turi paaikškinti savo skaitytojams, kad jis rūpestingai registruoja ne tik sovie-tinės spaudos pranešimus, pro kuriuos ga-lima šiek tiek įzelgti į pavergtosios tėvynės būklę, bet ir puolimus, nukreiptus prieš tremtinius, norėdamas parodyti, kokių būdų griebiamasi jiems sukompromituoti. Drauge norima priminti skaitytojams, kuriems toli gražu ne visiems yra prieinama sovietinė spauda, kad priešas jų neužmiršo, ir kad jie neturėtų užmiršti priešų. Ginti iš esmės už-pultuosius, pvz. prel. Krupavičių, min. Lo-zoraitį, generolus Raštikių ir Plechavičių, LIETUVIS nematė reikalo, nes sovietų kaltini-mai paprastai yra iš pirmo išlaužti ir kiekvienas skaitytojas jų vertę žino. LIETUVIUI atrodė, kad užpultųjų asmenų reputacija lie-tuviškoje visuomenėje yra labai tvirta. Pa-aiškinimams tų, kurie savo reputacija abejo-ja, LIETUVIO skiltys buvo ir yra atviros. Ta pačia proga turime nurodyti, kad nei redak-cijai, nei mūsų bendradarbiui, kuris ruošia „Pavergtoje Tėvynėje“ skyrelį, Simonaitytės pašalinimo iš LRK ir jos repatriacijos Lie-tuvon aplinkybės ligi šiol nežinomos.

Tiražo žvilgsniu toks patraukimas teis-man yra tiesiog aukso kasyklos. Malonu, kad skaita save vadovaujančiais asmenimis, bent tokiu kiek neprastu ir gana originaliu būdu prisideda prie lietuviškos spaudos išlaikymo.

LIETUVIS, irgi reikšdamas tinkamą pagar-bą, saukimą priėmė. Jam, likusiam vieninte-liu lietuvių laikraščiu Vokietijoje, vad. etikos klausimas yra ypač jautrus.

LIETUVIS turi paaikškinti savo skaitytojams, kad jis rūpestingai registruoja ne tik sovie-tinės spaudos pranešimus, pro kuriuos ga-lima šiek tiek įzelgti į pavergtosios tėvynės būklę, bet ir puolimus, nukreiptus prieš tremtinius, norėdamas parodyti, kokių būdų griebiamasi jiems sukompromituoti. Drauge norima priminti skaitytojams, kuriems toli gražu ne visiems yra prieinama sovietinė spauda, kad priešas jų neužmiršo, ir kad jie neturėtų užmiršti priešų. Ginti iš esmės už-pultuosius, pvz. prel. Krupavičių, min. Lo-zoraitį, generolus Raštikių ir Plechavičių, LIETUVIS nematė reikalo, nes sovietų kaltini-mai paprastai yra iš pirmo išlaužti ir kiekvienas skaitytojas jų vertę žino. LIETUVIUI atrodė, kad užpultųjų asmenų reputacija lie-tuviškoje visuomenėje yra labai tvirta. Pa-aiškinimams tų, kurie savo reputacija abejo-ja, LIETUVIO skiltys buvo ir yra atviros. Ta pačia proga turime nurodyti, kad nei redak-cijai, nei mūsų bendradarbiui, kuris ruošia „Pavergtoje Tėvynėje“ skyrelį, Simonaitytės pašalinimo iš LRK ir jos repatriacijos Lie-tuvon aplinkybės ligi šiol nežinomos.

Tiražo žvilgsniu toks patraukimas teis-man yra tiesiog aukso kasyklos. Malonu, kad skaita save vadovaujančiais asmenimis, bent tokiu kiek neprastu ir gana originaliu būdu prisideda prie lietuviškos spaudos išlaikymo.

LIETUVIS, irgi reikšdamas tinkamą pagar-bą, saukimą priėmė. Jam, likusiam vieninte-liu lietuvių laikraščiu Vokietijoje, vad. etikos klausimas yra ypač jautrus.

LIETUVIS turi paaikškinti savo skaitytojams, kad jis rūpestingai registruoja ne tik sovie-tinės spaudos pranešimus, pro kuriuos ga-lima šiek tiek įzelgti į pavergtosios tėvynės būklę, bet ir puolimus, nukreiptus prieš tremtinius, norėdamas parodyti, kokių būdų griebiamasi jiems sukompromituoti. Drauge norima priminti skaitytojams, kuriems toli gražu ne visiems yra prieinama sovietinė spauda, kad priešas jų neužmiršo, ir kad jie neturėtų užmiršti priešų. Ginti iš esmės už-pultuosius, pvz. prel. Krupavičių, min. Lo-zoraitį, generolus Raštikių ir Plechavičių, LIETUVIS nematė reikalo, nes sovietų kaltini-mai paprastai yra iš pirmo išlaužti ir kiekvienas skaitytojas jų vertę žino. LIETUVIUI atrodė, kad užpultųjų asmenų reputacija lie-tuviškoje visuomenėje yra labai tvirta. Pa-aiškinimams tų, kurie savo reputacija abejo-ja, LIETUVIO skiltys buvo ir yra atviros. Ta pačia proga turime nurodyti, kad nei redak-cijai, nei mūsų bendradarbiui, kuris ruošia „Pavergtoje Tėvynėje“ skyrelį, Simonaitytės pašalinimo iš LRK ir jos repatriacijos Lie-tuvon aplinkybės ligi šiol nežinomos.

LIETUVIS, irgi reikšdamas tinkamą pagar-bą, saukimą priėmė. Jam, likusiam vieninte-liu lietuvių laikraščiu Vokietijoje, vad. etikos klausimas yra ypač jautrus.

LIETUVIS turi paaikškinti savo skaitytojams, kad jis rūpestingai registruoja ne tik sovie-tinės spaudos pranešimus, pro kuriuos ga-lima šiek tiek įzelgti į pavergtosios tėvynės būklę, bet ir puolimus, nukreiptus prieš tremtinius, norėdamas parodyti, kokių būdų griebiamasi jiems sukompromituoti. Drauge norima priminti skaitytojams, kuriems toli gražu ne visiems yra prieinama sovietinė spauda, kad priešas jų neužmiršo, ir kad jie neturėtų užmiršti priešų. Ginti iš esmės už-pultuosius, pvz. prel. Krupavičių, min. Lo-zoraitį, generolus Raštikių ir Plechavičių, LIETUVIS nematė reikalo, nes sovietų kaltini-mai paprastai yra iš pirmo išlaužti ir kiekvienas skaitytojas jų vertę žino. LIETUVIUI atrodė, kad užpultųjų asmenų reputacija lie-tuviškoje visuomenėje yra labai tvirta. Pa-aiškinimams tų, kurie savo reputacija abejo-ja, LIETUVIO skiltys buvo ir yra atviros. Ta pačia proga turime nurodyti, kad nei redak-cijai, nei mūsų bendradarbiui, kuris ruošia „Pavergtoje Tėvynėje“ skyrelį, Simonaitytės pašalinimo iš LRK ir jos repatriacijos Lie-tuvon aplinkybės ligi šiol nežinomos.

LIETUVIS, irgi reikšdamas tinkamą pagar-bą, saukimą priėmė. Jam, likusiam vieninte-liu lietuvių laikraščiu Vokietijoje, vad. etikos klausimas yra ypač jautrus.

LIETUVIS turi paaikškinti savo skaitytojams, kad jis rūpestingai registruoja ne tik sovie-tinės spaudos pranešimus, pro kuriuos ga-lima šiek tiek įzelgti į pavergtosios tėvynės būklę, bet ir puolimus, nukreiptus prieš tremtinius, norėdamas parodyti, kokių būdų griebiamasi jiems sukompromituoti. Drauge norima priminti skaitytojams, kuriems toli gražu ne visiems yra prieinama sovietinė spauda, kad priešas jų neužmiršo, ir kad jie neturėtų užmiršti priešų. Ginti iš esmės už-pultuosius, pvz. prel. Krupavičių, min. Lo-zoraitį, generolus Raštikių ir Plechavičių, LIETUVIS nematė reikalo, nes sovietų kaltini-mai paprastai yra iš pirmo išlaužti ir kiekvienas skaitytojas jų vertę žino. LIETUVIUI atrodė, kad užpultųjų asmenų reputacija lie-tuviškoje visuomenėje yra labai tvirta. Pa-aiškinimams tų, kurie savo reputacija abejo-ja, LIETUVIO skiltys buvo ir yra atviros. Ta pačia proga turime nurodyti, kad nei redak-cijai, nei mūsų bendradarbiui, kuris ruošia „Pavergtoje Tėvynėje“ skyrelį, Simonaitytės pašalinimo iš LRK ir jos repatriacijos Lie-tuvon aplinkybės ligi šiol nežinomos.

LIETUVIS, irgi reikšdamas tinkamą pagar-bą, saukimą priėmė. Jam, likusiam vieninte-liu lietuvių laikraščiu Vokietijoje, vad. etikos klausimas yra ypač jautrus.

LIETUVIS turi paaikškinti savo skaitytojams, kad jis rūpestingai registruoja ne tik sovie-tinės spaudos pranešimus, pro kuriuos ga-lima šiek tiek įzelgti į pavergtosios tėvynės būklę, bet ir puolimus, nukreiptus prieš tremtinius, norėdamas parodyti, kokių būdų griebiamasi jiems sukompromituoti. Drauge norima priminti skaitytojams, kuriems toli gražu ne visiems yra prieinama sovietinė spauda, kad priešas jų neužmiršo, ir kad jie neturėtų užmiršti priešų. Ginti iš esmės už-pultuosius, pvz. prel. Krupavičių, min. Lo-zoraitį, generolus Raštikių ir Plechavičių, LIETUVIS nematė reikalo, nes sovietų kaltini-mai paprastai yra iš pirmo išlaužti ir kiekvienas skaitytojas jų vertę žino. LIETUVIUI atrodė, kad užpultųjų asmenų reputacija lie-tuviškoje visuomenėje yra labai tvirta. Pa-aiškinimams tų, kurie savo reputacija abejo-ja, LIETUVIO skiltys buvo ir yra atviros. Ta pačia proga turime nurodyti, kad nei redak-cijai, nei mūsų bendradarbiui, kuris ruošia „Pavergtoje Tėvynėje“ skyrelį, Simonaitytės pašalinimo iš LRK ir jos repatriacijos Lie-tuvon aplinkybės ligi šiol nežinomos.

LIETUVIS, irgi reikšdamas tinkamą pagar-bą, saukimą priėmė. Jam, likusiam vieninte-liu lietuvių laikraščiu Vokietijoje, vad. etikos klausimas yra ypač jautrus.

LIETUVIS turi paaikškinti savo skaitytojams, kad jis rūpestingai registruoja ne tik sovie-tinės spaudos pranešimus, pro kuriuos ga-lima šiek tiek įzelgti į pavergtosios tėvynės būklę, bet ir puolimus, nukreiptus prieš tremtinius, norėdamas parodyti, kokių būdų griebiamasi jiems sukompromituoti. Drauge norima priminti skaitytojams, kuriems toli gražu ne visiems yra prieinama sovietinė spauda, kad priešas jų neužmiršo, ir kad jie neturėtų užmiršti priešų. Ginti iš esmės už-pultuosius, pvz. prel. Krupavičių, min. Lo-zoraitį, generolus Raštikių ir Plechavičių, LIETUVIS nematė reikalo, nes sovietų kaltini-mai paprastai yra iš pirmo išlaužti ir kiekvienas skaitytojas jų vertę žino. LIETUVIUI atrodė, kad užpultųjų asmenų reputacija lie-tuviškoje visuomenėje yra labai tvirta. Pa-aiškinimams tų, kurie savo reputacija abejo-ja, LIETUVIO skiltys buvo ir yra atviros. Ta pačia proga turime nurodyti, kad nei redak-cijai, nei mūsų bendradarbiui, kuris ruošia „Pavergtoje Tėvynėje“ skyrelį, Simonaitytės pašalinimo iš LRK ir jos repatriacijos Lie-tuvon aplinkybės ligi šiol nežinomos.

LIETUVIS, irgi reikšdamas tinkamą pagar-bą, saukimą priėmė. Jam, likusiam vieninte-liu lietuvių laikraščiu Vokietijoje, vad. etikos klausimas yra ypač jautrus.

LIETUVIS turi paaikškinti savo skaitytojams, kad jis rūpestingai registruoja ne tik sovie-tinės spaudos pranešimus, pro kuriuos ga-lima šiek tiek įzelgti į pavergtosios tėvynės būklę, bet ir puolimus, nukreiptus prieš tremtinius, norėdamas parodyti, kokių būdų griebiamasi jiems sukompromituoti. Drauge norima priminti skaitytojams, kuriems toli gražu ne visiems yra prieinama sovietinė spauda, kad priešas jų neužmiršo, ir kad jie neturėtų užmiršti priešų. Ginti iš esmės už-pultuosius, pvz. prel. Krupavičių, min. Lo-zoraitį, generolus Raštikių ir Plechavičių, LIETUVIS nematė reikalo, nes sovietų kaltini-mai paprastai yra iš pirmo išlaužti ir kiekvienas skaitytojas jų vertę žino. LIETUVIUI atrodė, kad užpultųjų asmenų reputacija lie-tuviškoje visuomenėje yra labai tvirta. Pa-aiškinimams tų, kurie savo reputacija abejo-ja, LIETUVIO skiltys buvo ir yra atviros. Ta pačia proga turime nurodyti, kad nei redak-cijai, nei mūsų bendradarbiui, kuris ruošia „Pavergtoje Tėvynėje“ skyrelį, Simonaitytės pašalinimo iš LRK ir jos repatriacijos Lie-tuvon aplinkybės ligi šiol nežinomos.

LIETUVIS, irgi reikšdamas tinkamą pagar-bą, saukimą priėmė. Jam, likusiam vieninte-liu lietuvių laikraščiu Vokietijoje, vad. etikos klausimas yra ypač jautrus.

LIETUVIS turi paaikškinti savo skaitytojams, kad jis rūpestingai registruoja ne tik sovie-tinės spaudos pranešimus, pro kuriuos ga-lima šiek tiek įzelgti į pavergtosios tėvynės būklę, bet ir puolimus, nukreiptus prieš tremtinius, norėdamas parodyti, kokių būdų griebiamasi jiems sukompromituoti. Drauge norima priminti skaitytojams, kuriems toli gražu ne visiems yra prieinama sovietinė spauda, kad priešas jų neužmiršo, ir kad jie neturėtų užmiršti priešų. Ginti iš esmės už-pultuosius, pvz. prel. Krupavičių, min. Lo-zoraitį, generolus Raštikių ir Plechavičių, LIETUVIS nematė reikalo, nes sovietų kaltini-mai paprastai yra iš pirmo išlaužti ir kiekvienas skaitytojas jų vertę žino. LIETUVIUI atrodė, kad užpultųjų asmenų reputacija lie-tuviškoje visuomenėje yra labai tvirta. Pa-aiškinimams tų, kurie savo reputacija abejo-ja, LIETUVIO skiltys buvo ir yra atviros. Ta pačia proga turime nurodyti, kad nei redak-cijai, nei mūsų bendradarbiui, kuris ruošia „Pavergtoje Tėvynėje“ skyrelį, Simonaitytės pašalinimo iš LRK ir jos repatriacijos Lie-tuvon aplinkybės ligi šiol nežinomos.

LIETUVIS, irgi reikšdamas tinkamą pagar-bą, saukimą priėmė. Jam, likusiam vieninte-liu lietuvių laikraščiu Vokietijoje, vad. etikos klausimas yra ypač jautrus.

LIETUVIS turi paaikškinti savo skaitytojams, kad jis rūpestingai registruoja ne tik sovie-tinės spaudos pranešimus, pro kuriuos ga-lima šiek tiek įzelgti į pavergtosios tėvynės būklę, bet ir puolimus, nukreiptus prieš tremtinius, norėdamas parodyti, kokių būdų griebiamasi jiems sukompromituoti. Drauge norima priminti skaitytojams, kuriems toli gražu ne visiems yra prieinama sovietinė spauda, kad priešas jų neužmiršo, ir kad jie neturėtų užmiršti priešų. Ginti iš esmės už-pultuosius, pvz. prel. Krupavičių, min. Lo-zoraitį, generolus Raštikių ir Plechavičių, LIETUVIS nematė reikalo, nes sovietų kaltini-mai paprastai yra iš pirmo išlaužti ir kiekvienas skaitytojas jų vertę žino. LIETUVIUI atrodė, kad užpultųjų asmenų reputacija lie-tuviškoje visuomenėje yra labai tvirta. Pa-aiškinimams tų, kurie savo reputacija abejo-ja, LIETUVIO skiltys buvo ir yra atviros. Ta pačia proga turime nurodyti, kad nei redak-cijai, nei mūsų bendradarbiui, kuris ruošia „Pavergtoje Tėvynėje“ skyrelį, Simonaitytės pašalinimo iš LRK ir jos repatriacijos Lie-tuvon aplinkybės ligi šiol nežinomos.

LIETUVIS, irgi reikšdamas tinkamą pagar-bą, saukimą priėmė. Jam, likusiam vieninte-liu lietuvių laikraščiu Vokietijoje, vad. etikos klausimas yra ypač jautrus.

LIETUVIS turi paaikškinti savo skaitytojams, kad jis rūpestingai registruoja ne tik sovie-tinės spaudos pranešimus, pro kuriuos ga-lima šiek tiek įzelgti į pavergtosios tėvynės būklę, bet ir puolimus, nukreiptus prieš tremtinius, norėdamas parodyti, kokių būdų griebiamasi jiems sukompromituoti. Drauge norima priminti skaitytojams, kuriems toli gražu ne visiems yra prieinama sovietinė spauda, kad priešas jų neužmiršo, ir kad jie neturėtų užmiršti priešų. Ginti iš esmės už-pultuosius, pvz. prel. Krupavičių, min. Lo-zoraitį, generolus Raštikių ir Plechavičių, LIETUVIS nematė reikalo, nes sovietų kaltini-mai paprastai yra iš pirmo išlaužti ir kiekvienas skaitytojas jų vertę žino. LIETUVIUI atrodė, kad užpultųjų asmenų reputacija lie-tuviškoje visuomenėje yra labai tvirta. Pa-aiškinimams tų, kurie savo reputacija abejo-ja, LIETUVIO skiltys buvo ir yra atviros. Ta pačia proga turime nurodyti, kad nei redak-cijai, nei mūsų bendradarbiui, kuris ruošia „Pavergtoje Tėvynėje“ skyrelį, Simonaitytės pašalinimo iš LRK ir jos repatriacijos Lie-tuvon aplinkybės ligi šiol nežinomos.

LIETUVIS, irgi reikšdamas tinkamą pagar-bą, saukimą priėmė. Jam, likusiam vieninte-liu lietuvių laikraščiu Vokietijoje, vad. etikos klausimas yra ypač jautrus.

LIETUVIS turi paaikškinti savo skaitytojams, kad jis rūpestingai registruoja ne tik sovie-tinės spaudos pranešimus, pro kuriuos ga-lima šiek tiek įzelgti į pavergtosios tėvynės būklę, bet ir puolimus, nukreiptus prieš tremtinius, norėdamas parodyti, kokių būdų griebiamasi jiems sukompromituoti. Drauge norima priminti skaitytojams, kuriems toli gražu ne visiems yra prieinama sovietinė spauda, kad priešas jų neužmiršo, ir kad jie neturėtų užmiršti priešų. Ginti iš esmės už-pultuosius, pvz. prel. Krupavičių, min. Lo-zoraitį, generolus Raštikių ir Plechavičių, LIETUVIS nematė reikalo, nes sovietų kaltini-mai paprastai yra iš pirmo išlaužti ir kiekvienas skaitytojas jų vertę žino. LIETUVIUI atrodė, kad užpultųjų asmenų reputacija lie-tuviškoje visuomenėje yra labai tvirta. Pa-aiškinimams tų, kurie savo reputacija abejo-ja, LIETUVIO skiltys buvo ir yra atviros. Ta pačia proga turime nurodyti, kad nei redak-cijai, nei mūsų bendradarbiui, kuris ruošia „Pavergtoje Tėvynėje“ skyrelį, Simonaitytės pašalinimo iš LRK ir jos repatriacijos Lie-tuvon aplinkybės ligi šiol nežinomos.

LIETUVIS, irgi reikšdamas tinkamą pagar-bą, saukimą priėmė. Jam, likusiam vieninte-liu lietuvių laikraščiu Vokietijoje, vad. etikos klausimas yra ypač jautrus.

LIETUVIS turi paaikškinti savo skaitytojams, kad jis rūpestingai registruoja ne tik sovie-tinės spaudos pranešimus, pro kuriuos ga-lima šiek tiek įzelgti į pavergtosios tėvynės būklę, bet ir puolimus, nukreiptus prieš tremtinius, norėdamas parodyti, kokių būdų griebiamasi jiems sukompromituoti. Drauge norima priminti skaitytojams, kuriems toli gražu ne visiems yra prieinama sovietinė spauda, kad priešas jų neužmiršo, ir kad jie neturėtų užmiršti priešų. Ginti iš esmės už-pultuosius, pvz. prel. Krupavičių, min. Lo-zoraitį, generolus Raštikių ir Plechavičių, LIETUVIS nematė reikalo, nes sovietų kaltini-mai paprastai yra iš pirmo išlaužti ir kiekvienas skaitytojas jų vertę žino. LIETUVIUI atrodė, kad užpultųjų asmenų reputacija lie-tuviškoje visuomenėje yra labai tvirta. Pa-aiškinimams tų, kurie savo reputacija abejo-ja, LIETUVIO skiltys buvo ir yra atviros. Ta pačia proga turime nurodyti, kad nei redak-cijai,